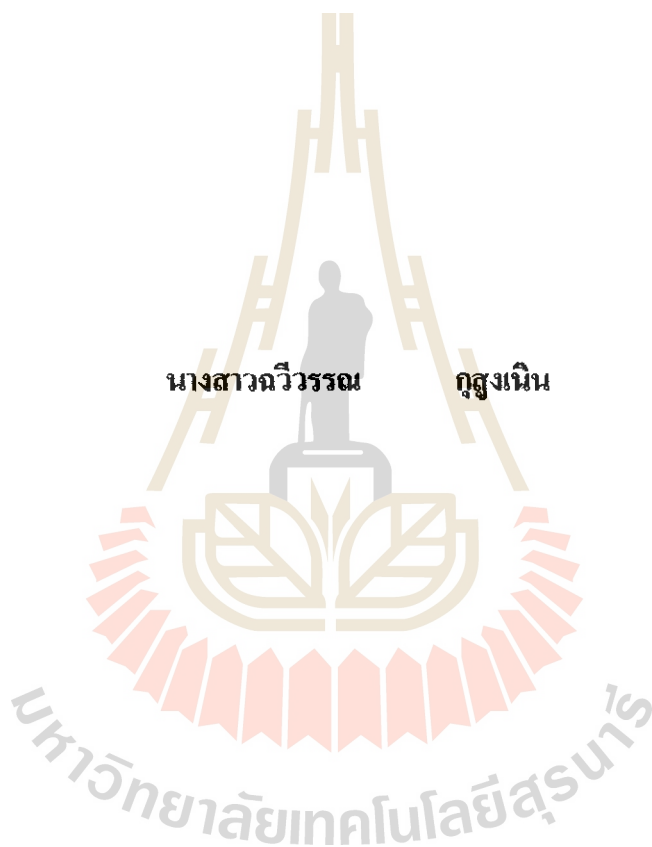

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านบุตาสง หมู่ที่ 7 ตำบลมะเกลือเก่า
อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

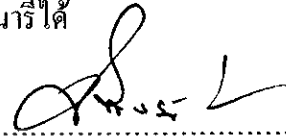

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

หน้าอนุมัติ

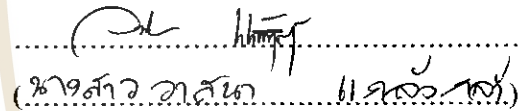
อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการ ของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ ชรรณถาวร)

กรรมการสอบ

(นางสาว สาสิต อัสอาด)

(.....)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

(รองศาสตราจารย์ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

๙ มี.ค. 2545

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

บทคัดย่อ

ฉวีวรรณ กุสูงเนิน : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
 กองทุนหมู่บ้านบุตาสง หมู่ที่ 7 ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน
 จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ ธรรมถาวร, 97 หน้า

สารนิพนธ์ฉบับนี้ มีเนื้อหาเป็นการรายงานการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษา กองทุนหมู่บ้าน “บ้านบุตาสง” ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ทำการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 14 เดือนธันวาคม พ.ศ.2544 ถึงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ.2545 ผลการประเมิน พบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่เข้าใจนโยบายของรัฐบาลดี เมื่อมีเงินให้ชาวบ้านลงทุน ชาวบ้านต่างก็มีโอกาสได้ประกอบกิจกรรมที่ตนเองมีศักยภาพทำได้ ทำให้เกิดอาชีพ เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ขึ้นในหมู่บ้าน เกิดกระบวนการทางสังคมที่เป็นรูปธรรมขึ้น มีการจัดเวทีชาวบ้าน มีการประชาคมในหมู่บ้าน ชาวบ้านให้รู้ถึงหลักประชาธิปไตย ผู้ที่มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพใดก็จะทำได้ดีและประสบผลสำเร็จกว่าผู้ที่ไม่เคยประกอบอาชีพนั้น ๆ มาก่อน ผู้มีส่วนใหญ่นำเงินไปใช้ตรงกับวัตถุประสงค์ ส่วนในเรื่องของการบริหารจัดการ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ยังมีการบริหารจัดการไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากขาดบุคคลากรที่มีความรู้ความสามารถทั้งในด้านการจัดการคนและการจัดการเอกสาร ความสามารถที่จะชำระคืนของคนในหมู่บ้านมีความเป็นไปได้สูง เพราะผู้กู้แต่ละคนจะดำเนินการตามความสามารถตามศักยภาพที่ตนมีอยู่และทำจริง

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยความกรุณาจากบุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อันได้แก่

- รองศาสตราจารย์ ดร. สมพงษ์ ธรรมถาวร อาจารย์นิเทศน์และที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้ทำสารนิพนธ์ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ ที่นี้
- คณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม สำนักวิชาวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ได้ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ ตลอดจนช่วยตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์จนสำเร็จด้วยดี
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข ที่คอยให้ความช่วยเหลือในด้านวิชาการ รวมถึงการออกพื้นที่ช่วยนักศึกษา ให้คำแนะนำปรึกษาช่วยเหลือจนสารนิพนธ์สำเร็จด้วยดี
- ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน และพี่น้องในหมู่บ้านนุดาสง ที่อำนวยความสะดวกให้ข้อมูล และความอนุเคราะห์ต่าง ๆ
- ส.อ.รังสฤษดิ์ แก้วบริสุทธิ์ศิลป์ ที่ให้ความช่วยเหลือด้านความสะดวกต่าง ๆ ทุกด้าน
- นายอำเภอ และพัฒนาการอำเภอสูงเนินที่คอยช่วยเหลือด้านการประสานงาน

บุคคลและกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ดังกล่าวมานี้ได้ให้ความกรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชา และด้านการดำเนินงานวิจัย ผู้ทำสารนิพนธ์จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย และท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรม และส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้ทำสารนิพนธ์ประสบความสำเร็จในชีวิต

ฉวีวรรณ กุสูงเนิน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	ง
สารบัญ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ซ
บทที่	
1 บทนำ	
หลักการและเหตุผล.....	1
วัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ.....	2
กรอบความคิดทฤษฎี.....	2
วิธีดำเนินการ.....	3
ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมิน โครงการ.....	4
2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	5
ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544.....	7
ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	10
แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน.....	13
แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน.....	14
การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	15
หลักการประเมิน โครงการแบบชีพพ์โมเดล.....	15
โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	19
3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	
วิธีการประเมินโครงการ.....	21

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	23
ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	24
เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	26
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	27
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	27
4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	
ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	29
ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม.....	33
ผลการทดลองวิธีการใหม่.....	42
ผลการประเมินเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้ดูแล.....	43
ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	44
สรุปผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์.....	45
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	52
บรรณานุกรม.....	54
ภาคผนวก ก.....	55
ภาคผนวก ข.....	85
ประวัติผู้ประเมินโครงการ.....	89

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและอายุ จำแนกตามลักษณะประชากร.....	30
2	แสดงจำนวนพื้นที่ในหมู่บ้าน.....	31
3	แสดงรายชื่อและรายละเอียดของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน.....	33
4	การประกอบอาชีพของผู้กู้.....	35
5	จำนวนเงินของผู้กู้โดยรวม.....	36
6	ทะเบียนหุ้นกองทุนหมู่บ้านบุตาสง.....	36
7	รายชื่อสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านบุตาสง.....	41
8	ตัวแปรและลักษณะค่าตัวแปรที่ทำให้เกิดกองทุน.....	46
9	ตัวแปรและลักษณะค่าตัวแปรของระบบบริหารกองทุน.....	47
10	ตัวแปรและลักษณะค่าตัวแปรของการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง.....	48
11	ตัวแปรและลักษณะค่าตัวแปรของการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ.....	49
12	ตัวแปรและลักษณะค่าตัวแปรของการมีศักยภาพและความเข้มแข็ง.....	49

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1	ความคิดพื้นฐานการประเมินของสตัฟเฟิลบีม.....16
2	ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจ ของสตัฟเฟิลบีม.....17
3	ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....22

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ความยากจนของประชาชนในชนบทและชุมชนเมือง คือ การไม่มีทุน ขาดโอกาสในการหาแหล่งเงินทุน เพื่อนำมาพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน รัฐบาลซึ่งมี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี มีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขปัญหายากจน โดยได้กำหนดนโยบายเร่งด่วน ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ ๑ ล้านบาท สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน ในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและบริหารจัดการหมู่บ้านให้มีคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูลผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้าน เชื่อมโยงกระบวนการ การเรียนรู้ระหว่างหมู่บ้าน หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งประชาสังคมเป็นการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่น เพื่อพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน สร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคม และเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้าน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

จากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ และได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุน รับการจัดสรรโอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว หรือชุมชนที่ยังไม่ได้รับการอนุมัติก็ตาม การพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

เพื่อจะทราบว่า โครงการกองทุนหมู่บ้านของแต่ละชุมชนท้องถิ่นบรรลุวัตถุประสงค์ ตามเจตนารมณ์ข้างต้นมากน้อยเพียงใด จึงสมควรมีการประเมินกองทุนหมู่บ้าน โดยนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต ที่เข้ามาประจำอยู่ในหมู่บ้านนั้น ๆ และเขียนเรียบเรียงรายงานการประเมินในรูปของ “สารนิพนธ์” (Substantive Report) เพื่อแสดงให้เห็นความสำเร็จตลอดจนจุดอ่อนที่ควรปรับปรุงของแต่ละท้องถิ่น และเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักศึกษาในด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

2. วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ

2.1 เพื่อศึกษาโครงสร้างพื้นฐานของชุมชนบ้านบุตาสง

2.2 เพื่อให้สามารถอธิบายกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านบุตาสงว่าบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด ซึ่งมี 4 ประการ คือ

2.2.1 ท้องถิ่นชุมชนมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิภาพสมาชิก

2.2.2 ท้องถิ่นชุมชนมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

2.2.3 ท้องถิ่นชุมชนมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบเพียงพอ รวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วย

2.2.4 ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพ และความเข้มแข็งทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม

2.3 เพื่อศึกษาข้อได้เปรียบเสียเปรียบ ที่ส่งเสริมและขัดขวาง การบรรลุเป้าหมายมีอะไรบ้าง

2.4 เพื่อกำหนดตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของชุมชนบ้านบุตาสง และเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

2.5 เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์เป็นกระบวนการ เพื่อการเรียนรู้มีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ

3. กรอบแนวคิดทฤษฎี

กรอบแนวคิดทฤษฎี หรือต้นแบบทางความคิดที่ผู้เขียนสารนิพนธ์ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ได้แก่ ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ซิฟฟ์โมเดล” ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและประเมินโครงการ

CIPP Model ของสตีฟเฟิลบีม ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า “เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่ แบบจำลองประเภทนี้ไม่เพียงแต่ประเมินว่า บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้น แต่ยังเป็นการประเมินเพื่อให้ได้รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจอีกด้วย ซิฟฟ์โมเดลเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่าย สะดวกในการปฏิบัติ แบบจำลองซิฟฟ์โมเดลจะประเมินด้านต่าง ๆ ตามตัวอักษร ดังนี้

C : Context Evaluation คือ การประเมินสภาวะแวดล้อม ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์ คือ เป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินทั่วไป เป็นความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริง

I : Input Evaluation คือ การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับ โครงสร้าง เพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ เป็นการจัดหาข้อมูล เพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้น โดยคิดว่าข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ ซึ่งมักจะประเมินในด้านต่าง ๆ คือ ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการ ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้

P : Process Evaluation คือ การประเมินกระบวนการ เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้ เพื่อควบคุมการดำเนินงานของโครงการ เมื่อแผนดำเนินการได้รับการอนุมัติและลงมือทำการประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการ เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) การประเมินกระบวนการมีวัตถุประสงค์ เพื่อหาข้อบกพร่องของกระบวนการหรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้ เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน เพื่อเป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

P : Product Evaluation คือ การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เป็นการประเมิน เพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการ ขยาย เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

4. วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- ขั้นที่ 1 ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านที่ผู้ทำสารนิพนธ์ปฏิบัติงานอยู่ คือ กองทุนหมู่บ้าน “บ้านบุคาสง” หมู่ที่ 7 ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา รวมถึงการศึกษาถึงสภาพแวดล้อมของหมู่บ้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านระบบนิเวศน์หรือวิถีการดำเนินชีวิตของชาวบ้าน
- ขั้นที่ 3 วิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน
- ขั้นที่ 4 กำหนดตัวบ่งชี้และตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล
- ขั้นที่ 5 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบ บร. ต่าง ๆ

- ขั้นที่ 6 ประมวล สังเคราะห์ข้อมูล ตามประเด็นที่จะต้องเขียน
 ขั้นที่ 7 เตรียมจัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการเขียนสารนิพนธ์
 ขั้นที่ 8 ลงมือเขียน

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลการศึกษาครั้งนี้คาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังนี้

1. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจปัจจัยต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาที่มีระเบียบวิธีที่เป็นวิทยาศาสตร์ อันจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบได้
4. ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหาร การพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและแนวทางวัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาต่าง ๆ ระดับหมู่บ้านและชุมชน
5. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจในการเกิดกระบวนการการเรียนรู้ร่วมกัน โดยการตั้งวงเสวนา เวทีชาวบ้าน เวทีประชาคม ระหว่างบุคคล ระหว่างกลุ่มและระหว่างหมู่บ้าน ตำบล
6. ได้ทราบปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่น และวิธีการแก้ปัญหาแบบท้องถิ่น
7. ได้ทราบกระบวนการพึ่งพาตนเองของชุมชนท้องถิ่นและภูมิปัญญาชาวบ้าน
8. ได้ทราบศักยภาพและความเป็นจริงในท้องถิ่นอย่างลึกซึ้ง

บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

หลักวิชาต่าง ๆ ที่ปรากฏในบทนี้ เป็นหลักวิชาที่ผู้ทำสารนิพนธ์ ได้ประมวลมาจากแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและข้อมูลอื่น ๆ เพื่อแสดงว่าหลักวิชาด้านเนื้อหาสาระ และหลักวิชาด้านเทคนิควิธีการประเมินที่นำมาใช้ในการประเมินครั้งนี้มีความถูกต้องและมีความสมเหตุสมผลในทางวิชาการ หลักวิชาด้านเนื้อหาสาระ และประเมินเทคนิคการประเมินดังกล่าวมี 8 ด้าน ได้แก่

1. นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
5. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
7. หลักการประเมิน โครงการ รูปแบบการประเมินแบบ “ซิฟพีโมเดล”
8. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งมี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้แถลงต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพและรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชน และวิสาหกิจขนาดเล็ก และเพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้าน และชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและการพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหา พร้อมเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โดยรัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการการเงิน กองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการ คือ

1) ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง และการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้าน รวมทั้งการแสดงออกอย่างชัดเจน ซึ่งความพร้อมในการเข้าร่วมบริหารจัดการกองทุน และการควบคุมดูแลตนเองในการใช้ประโยชน์จากกองทุนของประชาชนในหมู่บ้าน

2) การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้าน โดยคณะกรรมการกองทุน ต้องพร้อมทั้งด้านความรู้และประสบการณ์ในการบริหารจัดการที่สอดคล้องและเกื้อกูลกันในส่วนที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้น เช่น กลุ่มออมทรัพย์ ธนาคารหมู่บ้าน กองทุนอาชีพ และกองทุนสวัสดิการ

3) การติดตามและประเมินผลโครงการมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน การมีระบบการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานเอง คณะกรรมการกองทุนโดยสมาชิก และมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพการดำเนินกิจกรรมของกองทุนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการพึ่งพาตนเองเพื่อความโปร่งใส และมีประสิทธิภาพสูงสุด ภายใต้อำนาจบังคับแห่งข้อ 11 และบทบัญญัติในหมวด 8 แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อคณะกรรมการได้อนุมัติให้คณะกรรมการกองทุนเริ่มเข้าบริหารจัดการและเบิกจ่ายเงินจากบัญชีกองทุนหมู่บ้านแล้ว คณะกรรมการย่อมหมดอำนาจในการบริหารจัดการเงินกองทุน และจะเข้าแทรกแซงการบริหารจัดการเงินกองทุนของคณะกรรมการกองทุนมิได้

4) การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้านเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสำหรับการลงทุน เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย นำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชน พร้อมทั้งการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน

2) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง

3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- 4) เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
- 5) เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

โดยที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วน ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เห็นควรให้มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพื่อให้มีอำนาจและหน้าที่รับผิดชอบในการวางแผนงานในการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนดังกล่าว เป็นไปอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับนโยบายที่ได้แถลงต่อรัฐสภา

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11 (8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารแผ่นดิน พ.ศ. 2543 นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ซึ่งได้วางระเบียบไว้ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 1 ให้มีคณะกรรมการ คณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขาธิการนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 3 คน ให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการจำนวนอย่างน้อยสามคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน

ข้อ 2 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี และอาจได้รับแต่งตั้งได้อีก ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระหรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้น ในขณะที่กรรมการ ซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้น อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของ กรรมการ ซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังไม่มีกรรมการแต่งตั้งกรรมการ ซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังไม่มีกรรมการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้น ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่า กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้รับตำแหน่งใหม่เข้ารับหน้าที่

ข้อ 3 นอกจากการพ้นตำแหน่งตามวาระตาม ข้อ 2 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- 1) ตาย
- 2) ลาออก
- 3) เป็นบุคคลล้มละลาย
- 4) คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
- 5) เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- 6) ได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ข้อ 4 การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของ จำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม ในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการไม่มา ประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้รองประธานกรรมการผู้มีอาวุโสตามลำดับเป็นประธานในที่ ประชุม ถ้าไม่มีรองประธานกรรมการมาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มา ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียง ข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ 5 คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 1) กำหนดนโยบายการจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมือง
- 2) กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
- 3) จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เสนอต่อ คณะรัฐมนตรี

- 4) กำหนดแผนงาน ระเบียบ ข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุน
- 5) ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน จ่ายเงิน จัดหาและจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน
- 6) ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและการบริหารกองทุน
- 7) แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตาม ระเบียบนี้
- 8) ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้
- 9) เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือ

ลูกจ้างของส่วนราชการหรือคณะกรรมการอาจขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติให้พนักงาน หรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติ โดยจะให้ไปช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลา บางเวลา หรือนอกเวลาก็ได้ อีกทั้งอาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ไปช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้

10) รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

11) ปฏิบัติหน้าที่อื่น หรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ข้อ 6 การประชุมของคณะกรรมการ วินิจฉัยชี้ขาด โดยอนุโลม

ข้อ 7 ให้คณะกรรมการ ที่ปรึกษาและคณะอนุกรรมการ ที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ ได้เบี่ยงประชุมค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชุม และค่าตอบแทนที่ปรึกษา ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ. 2523 และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยเบิกจ่ายจากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 1 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ข้อ 2 สำนักงานมีอำนาจ หน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 1) ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
- 2) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการ
- 3) ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน

- 4) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงเรื่องการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
- 5) ดำเนินการ และประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อม ในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน
- 6) จัดให้มีหรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากร ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
- 7) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหาร และจัดการกองทุน
- 8) ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
- 9) ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง และรายงานผลต่อคณะกรรมการ ดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน
- 10) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
- 11) ดำเนินการอื่นใด ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีระเบียบที่เกี่ยวข้องดังนี้

3.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

3.2 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3.3 ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านที่ผู้เขียนสารนิพนธ์ปฏิบัติงานอยู่ เรียกว่า “ระเบียบกองทุนหมู่บ้านนุดาสง” กองทุนตั้งอยู่ที่เลขที่ 29 หมู่ 7 บ้านนุดาสง ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับกองทุนดังต่อไปนี้

3.3.1. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนให้กับสมาชิก
- 2) เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น และเงิน ฝาก
- 3) เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก

3.3.2. แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังนี้

- 1) เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ
- 2) เงินกู้ยืม

- 3) ดอกผลที่เกิดจากเงินกองทุนในการกู้ยืม
- 4) ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
- 5) เงินฝาก
- 6) เงินค่าหุ้น
- 7) เงินอื่น ๆ

3.3.3. คุณสมบัติของสมาชิก

- 1) พักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านไม่น้อยกว่า 6 เดือน ตามทะเบียนบ้าน
- 2) เป็นผู้ที่สนใจในกิจกรรมของกองทุนหมู่บ้าน
- 3) เป็นผู้ที่ยินยอมจะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
- 4) เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุนได้มีมติเห็นชอบ ให้เข้าเป็นสมาชิก
- 5) อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุน เป็นสำคัญ
- 6) เป็นผู้ถือหุ้นอย่างน้อย 1 หุ้น

3.3.4. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

- 1) ยื่นใบขอสมัครต่อคณะกรรมการกองทุน
- 2) คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเห็นควรให้เข้าเป็นสมาชิกกลุ่มกองทุน

3.3.5. การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก

- 1) ตาย
- 2) ลาออกและได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุนให้ลาออกได้
- 3) วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นบุคคลไร้ความสามารถ
- 4) ที่ประชุมมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียง 2 ใน 3 ของผู้เข้าร่วมประชุม
- 5) ผ่าฝืนระเบียบของกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด ๆ

3.3.6. การคิดค่าธรรมเนียม คณะกรรมการคิดค่าธรรมเนียมแรกเข้า เป็นจำนวนเงิน 20 บาท

3.3.7. หุ้น ๆ หนึ่งมีมูลค่าไม่ต่ำกว่า 10 บาท ต่อ 1 หุ้น

3.3.8. การชำระค่าหุ้น สมาชิกสามารถชำระค่าหุ้นเป็นเงินสดต่อคณะกรรมการเท่านั้น

3.3.9. เงินฝากจะต้องฝากทุก ๆ 3 เดือน ไม่ต่ำกว่า 10 บาท เป็นต้นไป

3.3.10. สมาชิกจะพิจารณานักคนเข้าเป็นกรรมการกองทุน จำนวน 15 คน

3.3.11. คณะกรรมการกองทุน ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ และกรรมการอีก 11 คน

3.3.12. กรรมการกองทุนมีวาระดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี เมื่อครบ 1 ปี ต้องจับฉลากออกครั้งหนึ่งของคณะกรรมการทั้งหมด แต่มีการเลือกใหม่ อาจเป็นคนเดิมก็ได้แต่จะเป็นติดต่อกันเกิน 2 ปีไม่ได้

3.3.13. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

3.3.14. ประเภทการกู้ยืม

- 1) เพื่อพัฒนาอาชีพ
- 2) การสร้างงานที่เกิดประโยชน์ต่อสมาชิก
- 3) การสร้าง และการเพิ่มรายได้แก่สมาชิก
- 4) ลดรายจ่าย
- 5) บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และจำเป็นเร่งด่วน

3.3.15. การวินิจฉัยเกี่ยวกับสมาชิกถือเสียงข้างมากเป็นสำคัญ และ 1 คน มีสิทธิออกเสียงได้ 1 เสียง เท่านั้น

3.3.16. การอนุมัติเงินกู้ สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอกู้จากคณะกรรมการกองทุน โดยมีวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน (เขียนโดยรายชื่อของสมาชิกเอง) ส่งให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเพื่อขอความอนุมัติในลำดับต่อไป แต่วงเงินกู้ไม่เกิน 20,000 บาท แต่ถ้ามีวงเงินกู้เกิน 20,000 บาท ต้องเรียกประชุมสมาชิกร่วมกันพิจารณาอนุมัติ

3.3.17. การขอกู้เงินฉุกเฉิน ในกรณีที่สมาชิกมีความจำเป็นในการใช้จ่ายเร่งด่วน ทางคณะกรรมการสามารถให้กู้ได้ไม่เกิน 3,000 บาท อยู่ที่ดุลพินิจของคณะกรรมการ

3.3.18. การทำสัญญา เงินกู้ทุกประเภทต้องมีการทำสัญญากับคณะกรรมการเท่านั้น และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

3.3.19. การกู้เงิน ต้องส่งชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยภายในระยะเวลา 1 ปี นับจากวันทำสัญญาไว้กับกองทุน แต่ถ้ากู้ในกรณีฉุกเฉิน จะต้องส่งเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยในระยะเวลาไม่เกิน 120 วัน นับจากวันทำสัญญา

3.3.20. อัตราดอกเบี้ย ทางกองทุนคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 บาท ต่อปี (ร้อยละ 0.50 บาท ต่อเดือน)

3.3.21. ค่าปรับ กรณีที่ผู้กู้ (สมาชิก) ผิดสัญญาทางคณะกรรมการกองทุน คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 0.50 บาท ต่อวัน

3.3.22. การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี

- 1) เป็นเงินปันผลค่าหุ้นให้กับสมาชิกกองทุน 30%
- 2) เหลือคืนให้สมาชิกที่กู้ 10%

3) เก็บเป็นเงินกองทุน 40%

4) คณะกรรมการ 20%

3.3.23. กองทุนจัดทำบัญชี ดังนี้

1) บัญชีฝากเงินออมทรัพย์ (เงินกองทุนหมู่บ้าน)

2) รายรับรายจ่ายของกองทุน

3) สินทรัพย์และหนี้สินของกองทุน

3.3.24. คณะกรรมการมีการนัดประชุมใหญ่อย่างน้อย ปีละ 1 ครั้ง แต่ถ้ามีข้อสำคัญ อาจจะเรียกประชุมก่อนหน้านี้อีกได้ และมีการปรับปรุงแก้ไขระเบียบได้ตามความเหมาะสม

4. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีส่วนสำคัญ ในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจากการกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามข้อที่ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ดังนี้

4.1 จะต้องมีการเวียนสามในที่ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม

4.2 การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม

คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

1) เป็นผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า สองปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน

2) เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์

3) ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่คิดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด ไม่มีประวัติเสียด้านการเงิน

4) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

5) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

6) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิด แต่รอการกำหนดโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ เว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ และความผิดฐานบุกรุก

7) ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์อธิสระตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายร้ายแรงแก่ทางราชการหรือหน่วยงานที่สังกัด

8) ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสองของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

9) ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุน ตามข้อ 20 (3) และ (4)

5. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น วัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) กระบวนการคัดเลือกกรรมการเป็นไปตามระเบียบกองทุน ฯ และวิธีการที่หมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด
- 2) คุณสมบัติกรรมการตามระเบียบกองทุน ครบถ้วนทุกข้อ/ทุกคน
- 3) คณะกรรมการกองทุน ฯ ต้องมีความรู้ มีประสบการณ์ และความมั่นใจในการบริหารกองทุน
- 4) มีระเบียบข้อบังคับในการดำเนินงานกองทุน ฯ ถูกต้อง
- 5) การมีส่วนร่วมในการจัดการกองทุน ฯ
- 6) สมาชิกมีการปฏิบัติตามระเบียบครบถ้วน
- 7) มีการเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุนแล้ว

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้ นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1) สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุน ต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ต่อคณะกรรมการกองทุน ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

2) คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้ไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาท กรณีที่มีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ ให้คณะกรรมการเรียกประชุมสมาชิก เพื่อวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่ไม่เกินจำนวนห้าหมื่นบาท

3) กรณีคณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงินพร้อมส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงิน เงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ยืมให้ผู้ขอกู้และธนาคารทราบโดยเร็ว ให้คณะกรรมการกองทุนแต่งตั้งผู้แทนสองคนในการทำสัญญากู้ยืมกับผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ ให้ผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติ เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคาร และแจ้งหมายเลขบัญชีให้คณะกรรมการทราบ

4) คณะกรรมการอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ เป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กองทุนกำหนด

5) ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก แล้วประกาศอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนดังกล่าวอย่างเปิดเผย

6) การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสม ให้ผู้กู้ชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่ทำสัญญา

7) กรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญา ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระบุในข้อบังคับกองทุนกำหนดไว้แน่นอน

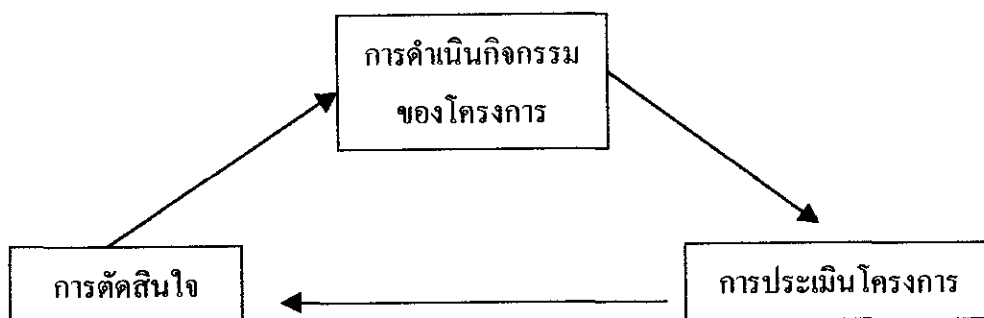
8) กรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงิน หรือนำเงินไปใช้ในกรอบวัตถุประสงค์ โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยที่ค้างชำระคืน เต็มจำนวนได้โดยทันที

7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพพีโม่เดล

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์จะใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีในการประเมิน โดยใช้รูปแบบ CIPP Model คือ

7.1 แนวคิดและรูปแบบการประเมินชีพพีโม่ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model)

สตัฟเฟิลบีม กล่าวว่า การประเมินเป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการรวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ โดยมีแนวความคิดพื้นฐาน คือ

แผนภาพที่ 1 ความคิดพื้นฐานการประเมินของสตีฟเฟิลบีม

สตีฟเฟิลบีม ได้จำแนกขั้นตอนของการประเมินเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดหรือระบุข้อมูลที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

สตีฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมิน ว่ารูปแบบการประเมินแบบซีพีพี (CIPP Model) ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1) การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการ โครงการเพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผลความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็น ปัญหาและความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินการโครงการ

3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุงให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

4) การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

นอกจากนี้ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน ดังนี้

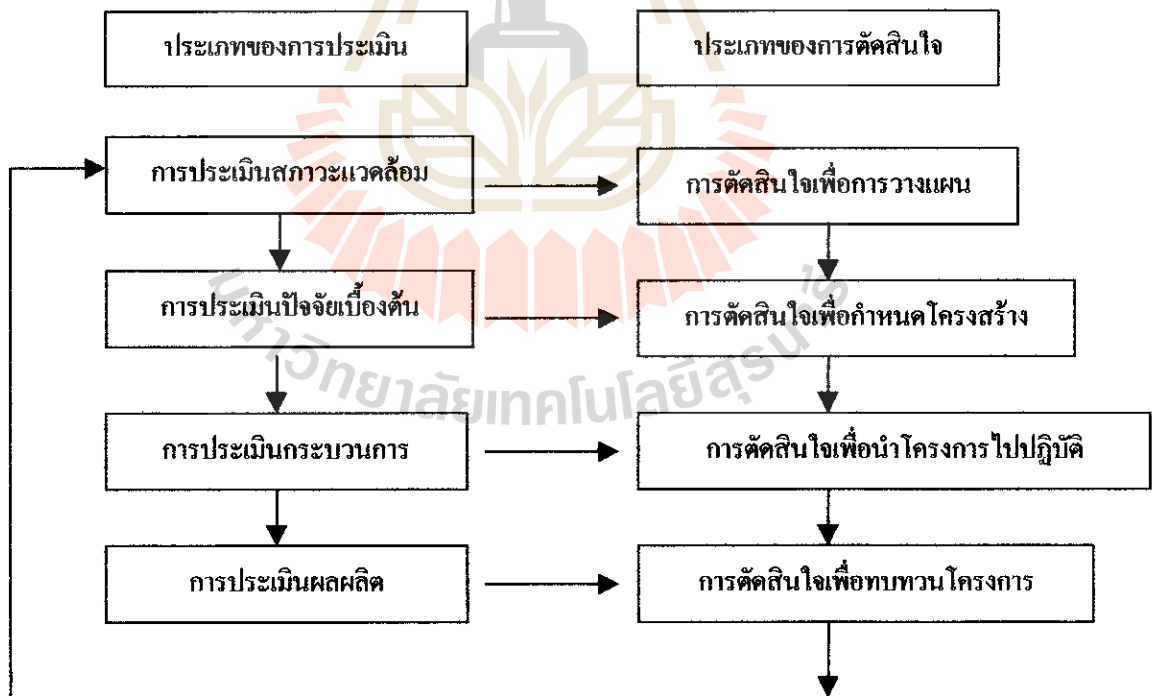
1) การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (**Planing Decisions**) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจาก การประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนด จุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ

2) การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (**Structuring Decision**) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

3) การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (**Implementing Decision**) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4) การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (**Recycling Decision**) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นเพื่อพิจารณาการยุติ สัมเลิก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

และสตีฟเฟิลบีม ได้นำเสนอแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจและประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสตีฟเฟิลบีม

7.2 แนวคิดและรูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler's Rationale and Model of Evaluation) ไทเลอร์ ได้กล่าวถึงการประเมินว่า “ การประเมินคือ การเปรียบเทียบพฤติกรรมที่สังเกตได้กับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ ” โดยมุ่งเน้นที่การประเมินทางการศึกษา ไทเลอร์ ได้สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินโครงการว่า เกณฑ์ที่ตัดสินความสำเร็จของโครงการ ควรจะพิจารณาจากความสำเร็จของส่วนรวม และมุ่งเน้นที่การประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) มากกว่าการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation)

7.3 แนวคิดและรูปแบบการประเมินของครอนบาค (Cronbach's Concepts and Model) การประเมินตามแนวคิดของครอนบาค คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลและการใช้ข้อมูลนั้นเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษา เช่น การศึกษากระบวนการ การวัดศักยภาพของผู้เรียน การวัดเจตคติการติดตามผล เป็นต้น นอกจากนี้ครอนบาค ยังได้นำเสนอรูปแบบการประเมินที่ใช้ในการเรียนการสอน “ Cronbach's Goal & side Effect Attainment Model ” ที่กำหนดหลักการว่า การประเมินโครงการด้านการเรียนการสอนไม่ควรประเมินเฉพาะจุดมุ่งหมายของโครงการเท่านั้น แต่ควรจะมีการพิจารณาประเมินผลกระทบข้างเคียงที่เกิดจากโครงการด้วย

7.4 แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสคริฟเวน (Scriven's Evaluation Ideologies and Model) สคริฟเวน ได้กำหนดความหมายของการประเมิน “ การประเมินเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูล การตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์ในการประเมิน ” และมีความพยายามที่จะสร้างแนวคิดและรูปแบบการประเมินที่ผสมผสานแนวคิดของไทเลอร์และครอนบาคเข้าด้วยกัน

7.5 แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสเตก (Stake's concepts and Model of Evaluation) สเตก ได้กล่าวถึง การประเมินคือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย แล้วนำมาจัดให้เป็นระบบที่มีความหมายในการประเมิน

7.6 แนวคิดการประเมินของอัลคิน (Alkin's Concept of Evaluation) “ การประเมิน ” ตามความหมายของอัลคิน คือ กระบวนการคัดเลือก การประมวลผลข้อมูลและการจัดระบบสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอข้อมูลต่อผู้มีอำนาจการตัดสินใจ หรือ ใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการเลือกดำเนินการโครงการ และได้นำเสนอแนวคิดการประเมินที่เป็นระบบคือ เริ่มต้นตั้งแต่การประเมินจุดประสงค์ จนกระทั่งการประเมินเพื่อปรับปรุงโครงการ ที่เป็นแนวคิดพื้นฐานของการประเมินโครงการ แต่ยังคงขาดแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน ทำให้การเผยแพร่ยังอยู่ในวงแคบ ๆ เท่านั้น

7.7 แนวคิดการประเมินของโพรวิส (Provus's Discrepancy Evaluation) โพรวิสได้กล่าวถึงความหมายของการประเมินว่า เป็นการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานและการค้นหาช่องว่าง

ระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อใช้เป็นตัวชี้วัดข้อบกพร่องของโครงการ และรูปแบบการประเมินความสอดคล้องที่เป็นกระบวนการของการเปรียบเทียบความแตกต่างของผลการปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริงกับมาตรฐานที่กำหนดขึ้นทุกขั้นตอน และจะมีการพิจารณาความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับมาตรฐาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงานของโครงการให้มีประสิทธิภาพ

7.8 แนวคิดและรูปแบบการประเมินของเคอร์ค แพตทริก (Kirkpatrick) เคอร์ค แพตทริกได้นำเสนอแนวคิดของการประเมินโครงการฝึกอบรมว่า การฝึกอบรมเป็นการให้ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในการฝึกอบรมจะได้มีการประเมินผลการฝึกอบรม เพื่อที่จะให้ทราบว่า การจัดการฝึกอบรมตามขั้นตอนที่กำหนดไว้มีประสิทธิภาพเพียงใด

8. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นการปฏิบัติงานที่ต้องดำเนินการ สำนักงานคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงเห็นสมควรให้มีการสนับสนุน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน โดยให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษา เพื่อการศึกษาหลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนดการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยกำหนดให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นกิจกรรมหลักของนักศึกษา ซึ่งจะช่วยในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน รวมทั้งก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้แก่ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับล่างอีกทางหนึ่ง และส่งเสริมให้บัณฑิตที่ต้องการพัฒนาบ้านเกิดมีโอกาสกระทำได้อีกทั้งบัณฑิตได้มีการยกระดับการศึกษาควบคู่กับการปฏิบัติงานในพื้นที่ สมควรให้สถาบันการศึกษาในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการและทบวงมหาวิทยาลัย จัดทำหลักสูตร โดยมีเนื้อหามุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมทั้งการเรียนรู้ชุมชน และผู้จบหลักสูตรจะได้รับ “ประกาศนียบัตร” ซึ่งเป็นการประเมินบัณฑิตอีกทางหนึ่ง

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยกระบวนการของการศึกษานักศึกษา เข้าไปช่วยเหลือ ส่งเสริม ติดตามประเมินผล เพื่อให้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ

- 2) เพื่อสร้างรายได้ สร้างโอกาสสำหรับบัณฑิตว่างงาน 74,881 คน โดยเฉพาะบัณฑิตในชนบท
- 3) เพื่อสร้างศักยภาพและยกระดับการศึกษาของบัณฑิตให้มีทักษะในการบริหารจัดการ
- 4) เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

เป้าหมาย

เป้าหมาย คือ ให้การดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีประสิทธิภาพ ผู้กู้เงินจากกองทุนสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ และชุมชนเกิดความเข้มแข็ง โดยมีกลุ่มองค์กรเพิ่มขึ้น มีเครือข่ายการเรียนรู้ สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

ผลประโยชน์ของโครงการ

- 1) บัณฑิตที่ว่างงาน จำนวน 74,881 คน จะได้รับเงินถึงร้อยละ 93.8 จากงบประมาณทั้งหมดของโครงการ เนื่องจากลักษณะของโครงการเป็นการให้ทุนฝึกอบรม โดยจ่ายเป็นเงินสดในอัตราเดือนละ 6,360 บาท
- 2) ผู้ได้รับผลประโยชน์จากโครงการ คือ ผู้สำเร็จการฝึกอบรม ซึ่งได้รับประกาศนียบัตรบัณฑิต หลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการ โดยใช้ชุมชนเป็นห้องเรียน มีการเรียนรู้ปฏิบัติงานและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ ซึ่งจะมีประสบการณ์จริงนำไปใช้ในการทำงานต่อไป
- 3) กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีการบริหารจัดการกองทุนที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีกระบวนการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ การติดตามประเมินผลและส่งเสริมการพัฒนานโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นการสร้างเสริมกิจกรรมของนโยบายที่มีอยู่ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบความจริงในหลาย ๆ ประการ ดังที่กล่าวถึงในบทที่ 1 และบทที่ 2 ดังนั้น ในบทที่ 3 นี้จะกล่าวถึงใน 6 เรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิธีการประเมินโครงการ คือ

1. วิธีการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านครั้งนี้ เป็นการประเมินเชิงระบบ (System Model) โดยใช้ระบบ ซิปป์โมเดล (CIPP Model) เป็นรูปแบบการประเมินโครงการที่สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ใช้เสนอเพื่อเป็นกระบวนการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่ โดยได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

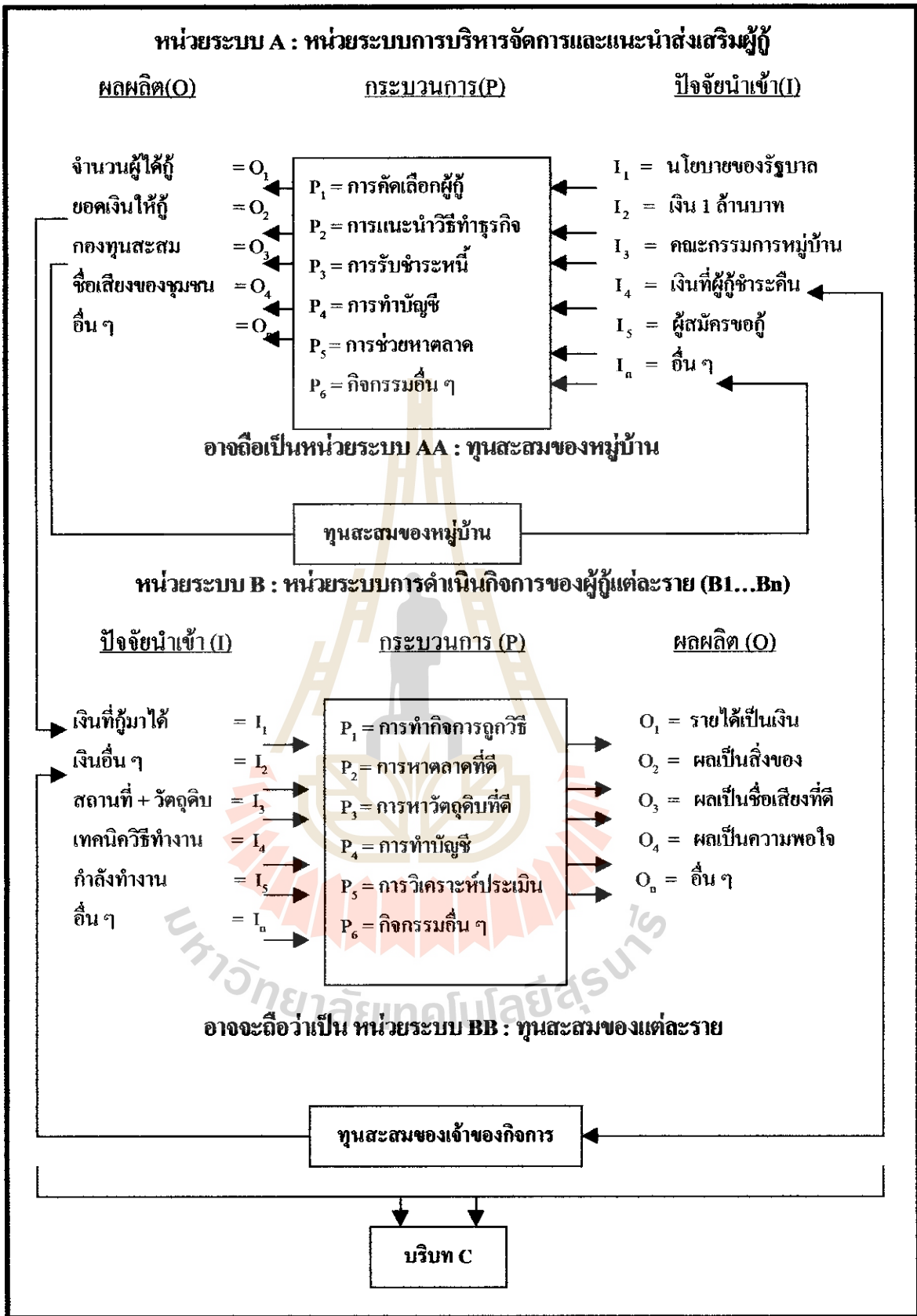
C : Context Evaluation การประเมินสถานะแวดล้อม เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็น ปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

I : Input Evaluation การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เป็นการประเมิน เพื่อที่จะพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยี และแผนการของการดำเนินการโครงการ

P : Process Evaluation การประเมินกระบวนการ เป็นการประเมิน เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาแก้ไขปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

P : Product Evaluation การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เป็นการประเมิน เพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

แผนภาพต่อไปนี้ แสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบของ “ซิปป์โมเดล” (CIPP Model) ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้

แผนภาพที่ 3 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากแผนภาพที่ 3 นี้ แสดงภาพโดยรวมของการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและผู้กู้จึงประกอบด้วย 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นหน่วยระบบ A ได้แก่ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำ ส่งเสริมผู้กู้ โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ AA

ส่วนที่ 2 เป็นหน่วยระบบ B ได้แก่ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ BB

สำหรับหน่วยระบบ A มีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ I ตามรายการต่าง ๆ ดังปรากฏในแผนภาพมีกระบวนการทำงาน ได้แก่ P ตามรายการต่าง ๆ ดังปรากฏในแผนภาพ และมีผลผลิต ได้แก่ O ตามรายการต่าง ๆ ดังปรากฏในแผนภาพ

หน่วยระบบ B คล้ายกันกับหน่วยระบบ A คือ เป็นหน่วยระบบของผู้กู้แต่ละคน มีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ I ที่จะนำมาประกอบกิจการของผู้กู้แต่ละราย มี P คือ กระบวนการทำอาชีพตามรายการ และมี O ได้แก่ ผลผลิตตามรายการ

ความเชื่อมโยงที่สำคัญของหน่วยระบบ A และ B คือ หน่วยระบบกองทุนเป็นผู้ให้เงินกู้แก่หน่วยระบบ B และอาจจะช่วยหาตลาดจำหน่ายสินค้าบางอย่าง ตลอดจนช่วยหาวิธีแนะนำดำเนินการให้ได้ผลดี ส่วนหน่วยระบบ B เมื่อดำเนินการได้ผลดี ส่งคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยให้กับหน่วยระบบ A

บริบท (C) ในที่นี้หมายถึงบริบทของหน่วยระบบ A และ B เช่นสภาพภูมิประเทศ และประชาชนของชุมชนตลอดจนสภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปของประเทศและนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับกองทุนดังกล่าว

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร (Population) ที่ผู้ทำวิจัยใช้ในการวิจัย คือ ประชากรในหมู่บ้านนุดาสง หมู่ที่ 7 ต. มะเกลือเก่า อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา ซึ่งมีประชากรทั้งหมด 409 คน เป็นชาย 200 คน หญิง 209 คน โดยส่วนมากประกอบอาชีพด้านการเกษตรทั้งสิ้น ประชากรในหมู่บ้านอาศัยอยู่ภายใต้การนำของผู้นำชุมชน คือ ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งมีระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ชาวบ้านทุกคนเสมอภาคกัน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลมีดังนี้ คือ

2.2.1 กลุ่มผู้กู้ จำนวน 12 คน สุ่มโดยการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบบร.1 แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชน บร.2 แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน บร.3 แบบรายงานความรู้ความเข้าใจ ทักษะคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บร.4 แบบรายงานการปฏิบัติงานราย

เดือน บร.7 แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน บร.9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์ บร.11 แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี

2.2.2 กลุ่มผู้นำ จำนวน 15 คน สุ่มโดยการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบบร.1 แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชน บร.2 แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน บร.3 แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บร.4 แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน บร.7 แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน บร.9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์ บร.11 แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี

2.2.3 กลุ่มผู้ประกอบการเกษตร จำนวน 10 คน สุ่มโดยการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบบร.1 แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน บร.2 แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน บร.3 แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บร.4 แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน บร.9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์ บร.11 แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ครั้งนี้ได้กำหนดตัวแปรและตัวชี้วัดโดยภาพรวมของกองทุนหมู่บ้าน ประกอบไปด้วยหน่วยระบบ 2 ระบบ คือ หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย

3.1 หน่วยระบบ A ประกอบด้วย

3.1.1 ปัจจัยนำเข้าได้แก่

- 1) นโยบายของรัฐบาล
- 2) เงิน 1 ล้านบาท
- 3) คณะกรรมการหมู่บ้าน
- 4) เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
- 5) ผู้สมัครขอกู้
- 6) หุ่นสะสมของหมู่บ้าน
- 7) ดอกเบี้ย

3.1.2 กระบวนการ ได้แก่

- 1) การคัดเลือกผู้กู้
- 2) การแนะนำวิธีทำธุรกิจ

- 3) การรับชำระหนี้
- 4) การทำบัญชี
- 5) การช่วยหาค่าขาด

3.1.3 ผลผลิต ได้แก่

- 1) จำนวนผู้ได้กู้
- 2) ยอดเงินให้กู้
- 3) กองทุนสะสม
- 4) ชื่อเสียงของชุมชน

3.2 หน่วยระบบ B ประกอบด้วย

3.2.1 ปัจจัยนำเข้า ได้แก่

- 1) เงินที่กู้มาได้
- 2) เงินอื่น ๆ
- 3) สถานที่และวัตถุดิบ
- 4) กำลังทำงาน
- 5) การขยายกิจการ

3.2.2 กระบวนการ ได้แก่

- 1) การทำกิจกรรมถูกวิธี
- 2) การหาตลาดที่ดี
- 3) การหาวัตถุดิบที่ดี
- 4) การทำบัญชี
- 5) การวิเคราะห์ประเมิน

3.2.3 ผลผลิต ได้แก่

- 1) รายได้ที่เป็นเงิน
- 2) ผลที่เป็นสิ่งของ
- 3) ผลเป็นชื่อเสียงที่ดี
- 4) ผลเป็นความพอใจ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ แบบบร. ต่าง ๆ และแบบเก็บข้อมูลอื่น ๆ เพิ่มเติม ซึ่งมีทั้งแบบมาตรฐานและแบบเฉพาะกิจที่สร้างขึ้นเองด้วย อันได้แก่

4.1 แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

4.1.1 แบบบร. ต่าง ๆ ดังนี้

- 1) แบบบร.1 แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชน
- 2) แบบบร.2 แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน
- 3) แบบบร.3 แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคนที่มียุทธศาสตร์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4) แบบบร.4 แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน
- 5) แบบบร.7 แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน
- 6) แบบบร.9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์
- 7) แบบบร.11 แบบศึกษาเจาะลึกรายการ

4.2 การสังเกต ทำได้ 4 วิธี คือ

4.2.1 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม คือ การนั่งฟังและเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการกองทุน

4.2.2 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม คือ การดูผู้รู้หรือชาวบ้านประกอบอาชีพต่าง ๆ เช่น ปลูกมัน ปลูกอ้อย เลี้ยงโค - กระบือ หรือ แม้แต่ดูช่างซ่อมทำงานในอู่ ดูและดูด้วยพร้อมสังเกตไปด้วย

4.2.3 การสังเกตทางตรง คือ เข้าไปในหมู่บ้าน แล้วผู้วิจัยสังเกตเอง

4.2.4 การสังเกตทางอ้อม คือ การฟังผู้อื่นเล่าเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการข้อมูล

4.3 ภาพถ่ายจากกล้องถ่ายรูป โดยการถ่ายภาพของกิจการต่าง ๆ และกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลต่าง ๆ ที่ต้องการ

4.4 การจดบันทึก โดยจดบันทึกข้อมูลที่ได้จากทุกสถานการณ์ เพื่อป้องกันไม่ให้ลืม ได้แก่ บันทึกการประชุม บันทึกช่วยจำเกี่ยวกับสถานการณ์ต่าง ๆ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ประกอบด้วยหลายวิธี ได้แก่

- 5.1.1 การสัมภาษณ์ โดยใช้ แบบบร.1 , บร.2 , บร.3 , บร.4 , บร.7 , บร.9 , บร.11
- 5.1.2 การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน
- 5.1.3 การจัดประชุมกลุ่มอาชีพผู้กู้
- 5.1.4 การสังเกต ทำโดย
 - 1) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม
 - 2) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม
 - 3) การสังเกตแบบทางตรง
 - 4) การสังเกตแบบทางอ้อม
- 5.1.5 การจดบันทึก

5.2 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้มีขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้ คือ

- 5.2.1 สังเกต
- 5.2.2 เลือกกลุ่มเป้าหมายในการสุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บข้อมูล
- 5.2.3 สัมภาษณ์
- 5.2.4 เก็บรวบรวมข้อมูล
- 5.2.5 จัดหมวดหมู่ของข้อมูลตามประเภทของข้อมูล
- 5.2.6 สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำมาใช้ประโยชน์

ในการสังเคราะห์ข้อมูลที่เก็บมาได้ด้วยวิธีต่าง ๆ นั้น ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลในเรื่องเดียวกันมาประมวลเข้าด้วยกัน ถ้าพบว่ามีข้อแตกต่างก็ทำการตรวจสอบกับแหล่งที่มา หรือแหล่งที่มีความเชื่อถือได้ แล้วนำมาขัดกลางจนได้ประเด็นที่ชัดเจน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data)

การวิเคราะห์ข้อมูลหน่วยในการวิเคราะห์ คือ โครงการจัดตั้งและดำเนินการกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่เฉพาะแห่ง นั่นคือบ้านบุตาสง หมู่ 7 ต.มะเกลือเก่า อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา และในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ คือ

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ด้าน

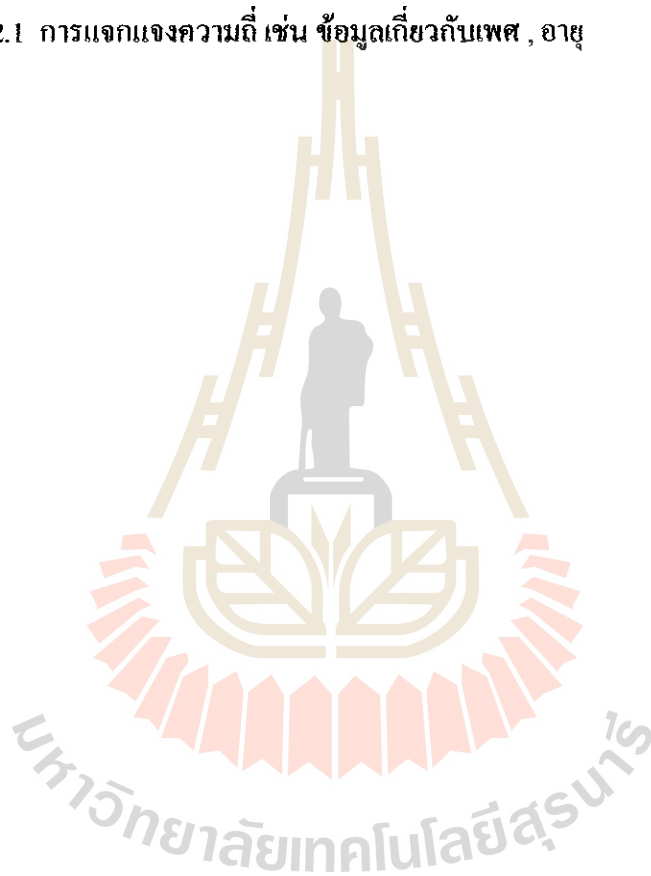
- 6.1.1 วิเคราะห์บริบทชุมชนในเรื่องของการดำเนินชีวิต , สภาพความเป็นอยู่โดยทั่วไป

ของหมู่บ้าน

6.1.2 วิเคราะห์บริบทชุมชนด้านระบบนิเวศน์ในหมู่บ้าน ว่ามีความอุดมสมบูรณ์มากน้อยเพียงใด เช่น อดิตป่าไม้มากแต่ปัจจุบันเหลือน้อย ฯลฯ ข้อมูลเชิงคุณภาพ ลักษณะของข้อมูลที่ได้ จึงเป็นความรู้ที่เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ หรือความคิดเห็นเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งได้มาจากแบบสอบถาม ผลการสัมภาษณ์ หรือการสังเกต

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณการวิเคราะห์เชิงปริมาณมีบ้างเป็นบางส่วนจะใช้วิเคราะห์ในด้าน

6.2.1 การแจกแจงความถี่ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับเพศ , อายุ

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

สารนิพนธ์บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ ประกอบด้วยรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบแนวคิดทฤษฎี CIPP Model และการรายงาน ตามวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ตอน ดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

ในการประเมินบริบทชุมชนนี้ได้ประเมินในด้าน

1.1 บริบทระดับท้องถิ่น

เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน สภาพป่าและหนองน้ำ สภาพที่ดินทำกินของ ชาวบ้านในหมู่บ้าน สภาพครอบครัวของคนในหมู่บ้าน การประกอบอาชีพของชาวบ้าน สภาพที่ อยู่อาศัยของชาวบ้าน ฯลฯ และตัวบ่งชี้อื่นตามแบบ บร.1 ได้แก่

1.1.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านบุตาสง ต.มะเกลือเก่า อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา

เมื่ออดีตพรานเฒ่าชื่อสง มาพบบริเวณหมู่บ้าน มีสัตว์ป่าและสัตว์เนื้ออยู่มากมาย พรานสงชอบดักสัตว์ประจำ ยามว่างก็ถางป่าจนกลายเป็นไร่ สมัยก่อนเรียก ไร่ว่า “บุ” ต่อมาเมื่อมีเพื่อน พรานด้วยกันอีก 2 คน ชื่อ สีดา และ ทอง ซึ่งเห็นดีด้วยจึงมาอยู่ด้วยกัน ต่อมาเฒ่าสงถูกเสือป่าลาก ไปกินในป่ากร้าง และเพื่อเป็นการอนุสรณ์เพื่อนจึงตั้งชื่อบริเวณนั้นว่า “บุเฒ่าสง” ต่อมาเมื่อชาวบ้าน อีกประมาณ 4 ครอบครัวอพยพย้ายมาอยู่ ช่วงแรกชาวบ้านต้องเผชิญกับความยากลำบาก ต้องต่อสู้ กับโรคภัยไข้เจ็บ เช่น ไข้ป่า มาลาเรีย การคมนาคมลำบาก ต่อมาจึงเรียกเพี้ยนเป็น “บุตาสง”

1.1.2 สภาพปัจจุบัน สภาพปัจจุบันของบ้านบุตาสง ต.มะเกลือเก่า อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา เป็นดังนี้

1) ประชากร หมู่บ้านบุตาสง หมู่ 7 มีจำนวนประชากร 394 คน 71 ครอบครัว 82 หลังคาเรือน เป็นชาย 194 คน หญิง 200 คน กลุ่มอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 18 ปี – 50 ปีเต็ม ซึ่งมีทั้งหมด 192 คน ดังแสดงในตารางที่ 1

อายุ (ปี)	เพศ		รวม
	ชาย	หญิง	
ต่ำกว่า 1 ปี	2	3	5
1 – 4 ปี	13	14	27
5 – 9 ปี	19	20	39
10 – 14 ปี	19	14	33
15 – 19 ปี	14	15	29
20 – 24 ปี	18	27	45
25 – 29 ปี	15	27	42
30 – 34 ปี	31	19	50
35 – 39 ปี	13	17	30
40 – 44 ปี	13	12	25
45 – 49 ปี	11	9	20
50 – 54 ปี	7	13	20
55 – 59 ปี	8	4	12
60 ปีขึ้นไป	7	-	7

ตารางที่ 1 จำนวนและอายุ จำแนกตามลักษณะประชากร

ในหมู่บ้านมีคนพิการ 2 คน ซึ่งพิการตาบอด และฐานะยากจน ไม่มีผู้อุปการะ

2) สภาพทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน ในสมัยก่อนป่าไม้บริเวณหมู่บ้านอุดมสมบูรณ์มาก มีสัตว์ป่าน้อยใหญ่อาศัยอยู่มากมาย ต้นไม้ใหญ่โตทั้งป่า มีสมุนไพรนานาพันธุ์ ลักษณะเป็นป่าดงดิบมากไปด้วยไม้ตะเคียน ไม้เต็งรัง ปัจจุบันป่าได้ถูกทำลายจนหมดสิ้น ไม้ใหญ่ถูกโค่นไปขายบ้าง สร้างบ้าน เผ่าถ่านบ้าง และที่สำคัญชาวบ้านถางป่าทำไร่จนหมด ปัจจุบันจึงเหลือเพียงป่าไม้ต้นเล็ก ๆ บนภูเขาเท่านั้น ส่วนแหล่งน้ำของหมู่บ้าน มีเพียงคลองน้ำที่ไหลผ่านหมู่บ้านเพียงสายเดียวเท่านั้น เมื่อฤดูแล้งก็ทำให้ชาวบ้านขาดน้ำ ทำการเกษตรไม่ได้ ชาวบ้านจึงแก้ปัญหาโดยการขุดบ่อน้ำเองในพื้นที่ของใครของมัน

3) อาชีพ ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ด้านการเกษตร ได้แก่ การปลูก อ้อย ปลูกมันสำปะหลัง สวนมะม่วง มะขามหวาน และเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ ไก่ โค กระบือ และ สุกร ดังนั้นพื้นที่ทั้งหมด โดยประมาณ 1,425 ไร่ ดังแสดงในตารางที่ 2

พื้นที่	จำนวนไร่
การเกษตร	200
ทำสวน	150
ทำนา	150
ที่อยู่อาศัย	825
รวม	1,425

ตารางที่ 2 พื้นที่ในหมู่บ้าน

1.1.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน

บ้านบุตาสง หมู่ 7 ต.มะเกลือเก่า อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา เป็นหมู่บ้านชนบท อยู่ห่างไกลจากตัวจังหวัดนครราชสีมา 50 กิโลเมตร ห่างจากตัวอำเภอสูงเนิน 25 กิโลเมตร ชาวบ้านส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพด้านการเกษตรทั้งสิ้น ผลของราคาพืชเกษตรตกต่ำ ติดต่อกันอย่างต่อเนื่องหลายปี ทำให้ชาวบ้านมีผลกำไรจากการลงทุนในขั้นต่ำถึงเสมอตัว บางรายบางปีขาดทุน ทำให้ชาวบ้านต้องหากู้เงินเพื่อต่อทุน เกิดภาวะหนี้สินขึ้น เป็นระบบลูกโซ่มัดตัวเอง ดังนั้นเศรษฐกิจในหมู่บ้านจึงอยู่ในขั้นต่ำ รายได้โดยเฉลี่ยของแต่ละครอบครัวทั้งหมู่บ้านตกประมาณ 15,000 บาท ต่อครอบครัว ต่อปี เท่านั้น คนในหมู่บ้านส่วนใหญ่ยากจนและหาเช้ากินค่ำ ไม่มีที่ทำกินเป็นของตนเอง และเนื่องจากคนในชุมชนการศึกษาน้อย ขาดความรู้ จำเป็นต้องใช้แรงงานแลกเงิน ซึ่งส่งผลให้มีนายทุนจากถิ่นอื่นมากว้านซื้อแรงงานในชุมชนไปจำนวนมาก โดยใช้ยานพาหนะมารับถึงถิ่น รับไปครั้งละหลาย ๆ คน ทำให้ชุมชนต้องขาดวัยแรงงานไป บางครั้งก็ไปทำงานคราวละหลายวัน โดยตั้งแคมป์อยู่กลางไร่ เมื่อเสร็จงานแล้วจึงได้กลับบ้าน ทำให้ในชุมชนไม่ก่อเกิดอาชีพใหม่ ส่วนกลุ่มที่มีความรู้ความสามารถใ้วุฒิการศึกษาสมัครงานได้ก็ไปทำงานตามโรงงานต่าง ๆ ที่ต่างอำเภอต่างจังหวัดหมด ดังนั้นสาเหตุหลัก ๆ ที่ทำให้ชุมชนมีเศรษฐกิจในขั้นตกต่ำ 8 ประการ คือ

- 1) การมีหนี้สินของชาวบ้าน
- 2) ไม่มีที่ทำกินเป็นของตนเอง

- 3) ราคาพืชผลตกต่ำ ทุนผลิตสูง
- 4) ภัยธรรมชาติ
- 5) ตลาดสินค้าเกษตรจำกัด
- 6) ระดับฐานะทางการเงินและสินทรัพย์
- 7) การพนัน (ห่วยใต้ดิน)
- 8) ความรู้น้อย/ขาดความรู้

1.1.4 ด้านวัฒนธรรม

ในหมู่บ้านบุตาสง หมู่ที่ 7 ปัจจุบันไม่มีวัดและสถานที่ทางศาสนา แต่ได้อาศัยทำกิจกรรมทางศาสนาที่วัดของหมู่บ้านที่อยู่ติดกัน เมื่อมีประเพณีงานบุญต่าง ๆ ก็ไปทำที่วัดหมู่บ้านติดกัน ถ้าเป็นงานพิธีในหมู่บ้านก็จะใช้รดไปรับพระสงฆ์มาจากวัด เมื่อไม่มีวัดทำให้คนในหมู่บ้านขาดความเข้าใจในแก่นแท้ของหลักศาสนา แม้แต่การปฏิบัติตามหลักขั้นพื้นฐาน เช่น สัต 5 ก็ไม่ใคร่ใส่ใจนัก อาจสืบเนื่องมาจากวิถีการดำเนินชีวิตที่บีบบังคับให้ต้องทำ ได้แก่ การฆ่าสัตว์ เพื่อยังชีพ

ส่วนประเพณีต่าง ๆ ที่ยังถือปฏิบัติกันอยู่ก็ได้แก่

- 1) ประเพณีทำบุญตักบาตรในวันนักขัตฤกษ์ต่าง ๆ
- 2) ประเพณีรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ในวันสงกรานต์
- 3) ประเพณีการรำฟ้อนผี ของผู้เฒ่าในหมู่บ้าน

1.1.5 ข้อมูลด้านอื่น ๆ ได้แก่

ลักษณะด้านดีของหมู่บ้าน คือ

- 1) ชาวบ้านไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดเลย ไม่ว่าวัยรุ่น เด็กหรือวัยผู้ใหญ่
- 2) ชาวบ้านมีน้ำใจต่อกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 3) มีความสามัคคี
- 4) นับถือกันให้เกียรติกันตามอาวุโส ความรู้
- 5) เยาวชนรักการกีฬา

ลักษณะด้านด้อยของหมู่บ้าน คือ

- 1) ขาดงบประมาณในการพัฒนา
- 2) ชาวบ้านการศึกษาน้อย ความรู้ต่ำ
- 3) ขาดสถานที่อันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ได้แก่ สถานที่ประชุม ห้องสมุดชาวบ้าน และสนามพร้อมอุปกรณ์กีฬา

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยภาพรวม แบ่งได้ 2 ระดับ ดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า พบว่า

1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์ชาวบ้าน พบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่เข้าใจนโยบายของรัฐดีว่ามีนโยบายอย่างไร วัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างไรมีเพียงส่วนน้อยที่ไม่เข้าใจและไม่รู้เรื่อง เพราะส่วนนี้ไม่สนใจ ชาวสารบ้านเมือง เห็นคนอื่นเขาทำก็อยากทำบ้าง

2) เงิน 1 ล้านบาท พบว่า จะยังคงอยู่ต่อไป เพราะว่ามีผู้กู้แต่ละราย เมื่อกู้ไปแล้วก็ดำเนินกิจการในทันที บางรายก็นำเงินไปต่อยอดกิจการเดิม จากการสัมภาษณ์ พบว่า มีเพียงส่วนน้อยมาก ๆ ที่มีแนวโน้มว่าจะไม่สามารถส่งคืนเงินกู้ได้ตามกำหนด

3) คณะกรรมการหมู่บ้านตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ให้มีคณะกรรมการได้ไม่เกิน 15 คน พบว่า บ้านบุตาสง หมู่ 7 ต.มะเกลือเก่า อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา มีคณะกรรมการทั้งหมด 15 คน ชาย 8 คน หญิง 7 คน ดังแสดงในตารางที่ 3

ชื่อ-สกุล	อายุ	รายได้ปี	ตำแหน่ง	การศึกษา	ประสบการณ์และความสามารถพิเศษ
1.นายสมพร แคมพรมราช	38	80,000	ประธาน	อนุปริญญา	ฝ่ายประสานงาน
2.นายวรเดช จวงตะขบ	31	15,000	รอง ฯ	ม.3	ผู้นำหมู่บ้าน
3.นายวัชร พูนพรมราช	24	-	เลขานุการ	ม.3	กรรมการกลุ่มออมทรัพย์
4.นายสุเทพ กนก	27	50,000	เหรัญญิก	ป.6	เหรัญญิกกลุ่มออมทรัพย์
5.นายอุทิศ ก้องศิริกุล	46	50,000	กรรมการ	ป.4	ฝ่ายตรวจสอบเงินกู้
6.นายกระสันต์ ศรีดำ	42	15,000	กรรมการ	ป.4	ประธานกลุ่มออมทรัพย์
7.นายฉลวย ภูฎเขียว	46	15,000	กรรมการ	ป.4	กรรมการฝ่ายสาธารณสุข
8.นายสมรส บำรุงชน	26	15,000	กรรมการ	ป.6	หัวหน้ากลุ่มเยาวชน
9.นางละม่อม ราชาสีทธิ	52	15,000	กรรมการ	ป.4	ประธานกลุ่มแม่บ้าน
10.นางแต้ว เร็วสูงเนิน	44	15,000	กรรมการ	ป.4	อสม.
11.นางเดือนฉาย พูนพรมราช	28	15,000	กรรมการ	ป.3	อสม.

ชื่อ-สกุล	อายุ	รายได้/ปี	ตำแหน่ง	การศึกษา	ประสบการณ์และความสามารถพิเศษ
12.นางสมทรง สมัครการ	27	30,000	กรรมการ	ม.3	อบต.
13.นางสมชิต เจตนาสรน้อย	26	15,000	กรรมการ	ป.6	รองประธานกลุ่มแม่บ้าน
14.นางสุวรรณ ลาพิมพ์สำโรง	26	15,000	กรรมการ	ม.3	กรรมการกลุ่มแม่บ้าน
15.นางสุวรรณ วัฒนโธ	26	15,000	กรรมการ	ม.3	กรรมการกลุ่มแม่บ้าน

ตารางที่ 3 รายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านนุดาสง

4) เงินที่ผู้กู้ชำระคืน พบว่าในหมู่บ้านนุดาสง หมู่ 7 ในระเบียบกองทุนหมู่บ้านนุดาสง กำหนดให้ชำระคืนเป็นราย 1 ปี พร้อมดอกเบี้ย 6% เมื่อครบ 1 ปี ให้ผู้กู้มาชำระเงินคืน หากไม่ชำระตามกำหนดก็จะถูกปรับ โดยคิดดอกเบี้ยเป็นรายวัน ๆ ละ 0.50 บาท จนกว่าจะชำระคืนหมด

5) ผู้สมัครขอกู้ ผู้ที่จะมีสิทธิกู้เงินกองทุนหมู่บ้านได้นั้น จะต้องสมัครเป็นสมาชิกกองทุนก่อนจึงจะขอกู้ได้ โดยขั้นตอนการสมัคร มีดังนี้

- 5.1) สมาชิกแสดงเจตจำนงว่าต้องการเป็นสมาชิก
- 5.2) สมาชิกกรอกใบสมัครยื่นต่อคณะกรรมการ
- 5.3) คณะกรรมการพิจารณาเห็นสมควรให้เข้าเป็นสมาชิก
- 5.4) อนุมัติให้เข้าเป็นสมาชิก
- 5.5) แจ้งระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ให้สมาชิกทุกคนทราบ
- 5.6) ให้สมาชิกที่ต้องการขอกู้เขียนคำขอู้และโครงการเสนอต่อคณะกรรมการ
- 5.7) คณะกรรมการพิจารณาเห็นสมควร
- 5.8) อนุมัติ

6) ทุนสะสมของหมู่บ้าน

7) ดอกเบี้ย พบว่า บ้านนุดาสงคิดอัตราดอกเบี้ย ร้อยละ 6 ต่อปี

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A พบว่า

1) การคัดเลือกผู้กู้ สำหรับบ้านนุดาสงใช้เกณฑ์การพิจารณาโดย

1.1) รายได้ของแต่ละครอบครัวเป็นสำคัญ

1.2) ความเป็นไปได้ที่จะสามารถชำระหนี้ได้

- 1.3) ตามความเหมาะสมอื่น ๆ
- 1.4) ตามมติที่ประชุม
- 2) จุดเด่นของกระบวนการคัดเลือก คือ ชาวบ้านทุกคนมีส่วนร่วม และให้ความร่วมมืออย่างดีเยี่ยม
- 3) การแนะนำวิธีทำธุรกิจ พบว่า หมู่บ้านไม่ได้ทำธุรกิจแบบเต็มรูปแบบ ประกอบอาชีพเกษตรทั้งหมู่บ้าน ธุรกิจใหม่ ๆ ไม่เกิดในชุมชน
- 4) การรับชำระหนี้ ผู้กู้ต้องชำระหนี้คืนภายใน 1 ปี พร้อมดอกเบี้ย ร้อยละ 6 ต่อปี สำหรับหมู่บ้านบุตาสงผู้กู้ได้กู้ 2 วงศ์ คือ วันที่ 5 ตุลาคม 2544 และ วันที่ 13 พฤศจิกายน 2544
- 5) การทำบัญชี พบว่า ในหมู่บ้านผู้ทำบัญชีไม่มีความรู้ในด้านการจัดทำบัญชี ขาดบุคลากรที่มีความสามารถด้านการจัดทำบัญชี และชาวบ้านมีความรู้น้อย เข้าใจด้านบัญชียาก
- 6) การช่วยหาตลาด

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิต ของหน่วยระบบ A พบว่า

- 1) จำนวนผู้ได้กู้ ในหมู่บ้านมีสมาชิกกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด 66 คน เป็นชาย 35 คน หญิง 31 คน ส่วนผู้ที่ได้กู้และได้รับอนุมัติแล้วทั้งหมด 39 คน ชาย 20 คน หญิง 19 คน
- 2) ยอดเงินให้กู้ สำหรับหมู่บ้านบุตาสง ยอดเงินให้กู้ทั้งสิ้น 845,000 บาท คงเหลือในบัญชีกองทุนหมู่บ้าน 155,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอีก 2,000 บาท รวมเป็นเงิน 157,000 บาท โดยการกู้ของสมาชิกผู้กู้เพื่อประกอบอาชีพ ดังแสดงในตารางที่ 4

อาชีพ	จำนวนคน (คน)	รวม (บาท)
ทำนา และปลูกผัก	6	120,000
ทำไร่ และปลูกถั่วเขียว	22	490,000
ทำสวน	1	20,000
เลี้ยงสัตว์ (สัตว์ปีก)	2	30,000
เลี้ยงสุกร	1	20,000
เลี้ยงโค-กระบือ	7	165,000
รวม	39	845,000

ตารางที่ 4 การประกอบอาชีพทางการเกษตรด้านต่าง ๆ

ส่วนจำนวนเงินที่ผู้กู้กู้ในวงเงินกู้ตั้งแต่ 20,000 บาท ขึ้นไป ไม่เกิน 50,000 บาท โดยมีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 5

จำนวนเงิน (บาท)	จำนวนคน (คน)	รวม (บาท)
10,000	7	70,000
10,001 – 20,000	23	445,000
20,001 – 30,000	5	145,000
30,001 – 40,000	1	35,000
40,001 – 50,000	3	150,000
รวม	39	845,000

ตารางที่ 5 จำนวนเงินที่ผู้กู้ยืมในวงเงินกู้ ตั้งแต่ 20,000 บาท ขึ้นไป ไม่เกิน 50,000 บาท

3) กองทุนสะสม

4) ชื่อเสียงของชุมชน

ทะเบียนหุ้นกองทุนหมู่บ้านบุดาสง ประจำเดือน มิถุนายน 2544 หมู่ที่ 7 ต.มะเกลือเก่า อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา ดังแสดงในตารางที่ 6

เลขที่	ชื่อ-สกุล	จำนวนหุ้น	จำนวนเงิน	รวมเงิน	บ้านเลขที่	ค่าธรรมเนียม
1.	นายฉลวย ภู่อูเขียว	10	100	100	10	20
2.	นายยนต์ พูนพรมราช	8	80	80	19	20
3.	นางสุพรรณ แบนตะขบ	10	100	100	76	20
4.	นางเรือง หมายมลกกลาง	10	100	100	94	20
5.	นางหนู่น พูนพรมราช	10	100	100	17	20
6.	นางคุ่น ภู่อูเขียว	8	80	80	35	20
7.	นางสำเนียง ทองสูงเนิน	10	100	100	101	20
8.	นายเสียน เร็วสูงเนิน	10	100	100	71/1	20
9.	นายวิชัย พูนพรมราช	8	80	80	20	20
10.	นางวินัส ภู่อูเขียว	10	100	100	79	20
11.	นายอาจ แสตะขบ	8	80	80	1	20

เลขที่	ชื่อ-สกุล	จำนวนหุ้น	จำนวนเงิน	รวมเงิน	บ้านเลขที่	ค่าธรรมเนียม
12.	นายสุข แสตะขบ	3	30	30	118	20
13.	นางเต็ม ภูมั่ง	8	80	80	11	20
14.	นายกระสัน ศรีคำ	8	80	80	16/1	20
15.	นายประสิทธิ์ ภูฎเขียว	3	30	30	8	20
16.	นางละม่อม ราชาสีหิ	10	100	100	89	20
17.	นางสมจิต เจตนาสระน้อย	10	100	100	8	20
18.	นายบุญรอด ราชาสีหิ	5	50	50	89	20
19.	นายสำลี จวงตะขบ	10	100	100	29	20
20.	นายสุเทพ กนก	10	100	100	35/1	20
21.	นางบังอร กนก	6	60	60	35/1	20
22.	นางสมนึก พรามณี	8	80	80	8	20
23.	นางกนิhari เสมกระโทก	10	100	100	88	20
24.	นางวรรณิ ไชทะเล	2	20	20	8/1	20
25.	นางสอิ่ง ภูฎเขียว	10	100	100	18/1	20
26.	นางบัวลอย เผ่าภูเขียว	10	100	100	26	20
27.	นางคำ เขมพรมาราช	10	100	100	61	20
28.	นางเต็ม ราพิมพ์สำโรง	10	100	100	49	20
29.	นางเดือนฉาย พูนพรมาราช	10	100	100	19	20
30.	นางสุวรรณ วัลโล	10	100	100	77	20
31.	นายอรัญ ภูฎเขียว	10	100	100	73	20
32.	นางกอมมี ภูฎเขียว	10	100	100	72	20
33.	นายนที วันเจดีย์	10	100	100	28	20

เลขที่	ชื่อ-สกุล	จำนวนหุ้น	จำนวนเงิน	รวมเงิน	บ้านเลขที่	ค่าธรรมเนียม
34.	นางใบ จวงตะขบ	10	100	100	28	20
35.	นายบุญเรือง ละมุดตะคุ	8	80	80	108	20
36.	นายสมบูรณ์ สุวรรณปักข์	8	80	80	117	20
37.	นายตา ละมุดตะคุ	10	100	100	107	20
38.	นายเลิศ เจตนาสระน้อย	10	100	100	8	20
39.	นางสุวรรณลาพิมพ์ลำโรง	10	100	100	49/1	20
40.	นายเกษม จันจันทัก	2	20	20	103	20
41.	นายอวบ แสตะขบ	3	30	30	140	20
42.	นางจัน งามจันทร์	2	20	20	138	20
43.	นายจรัส พุนพรมราช	10	100	100	18/3	20
44.	นายสมพร เขมพรมราช	10	100	100	61/1	20
45.	นายวรเดช จวงตะขบ	10	100	100	29	20
46.	นายอุทิศ ก้องศิริกุล	10	100	100	122	20
47.	นางชวัน ภูฎเขียว	10	100	100	36/1	20
48.	นายวิรัตน์ สาระสาร	10	100	100	38	20
49.	นางสร้อย แสงสุรียา	10	100	100	133	20
50.	นายเขียว แพทย์สูงเนิน	2	20	20	104	20
51.	นางรำไพ กุสูงเนิน	10	100	100	127	20
52.	นายอุทัย เสมพลกรัง	10	100	100	139	20
53.	นายเหรียญ พุนพรมราช	10	100	100	18	20
54.	นายแดง พุนพรมราช	8	80	80	17	20
55.	นายชาญ สุขพงษ์	10	100	100	82	20

เลขที่	ชื่อ-สกุล	จำนวนหุ้น	จำนวนเงิน	รวมเงิน	บ้านเลขที่	ค่าธรรมเนียม
56.	นายศุภ ภูฏเขียว	8	80	80	13	20
57.	นางแสงเดือน แลจะบก	10	100	100	47	20
58.	นายอำนาจ ครจันงค์	4	40	40	18	20
59.	นายสมไหว ทองสูงเนิน	10	100	100		20
60.	นายแถว แสงสุริยา	10	100	100		20
61.	นางวิไลพร แลจะบก	10	100	100	47	20
62.	นางสุนันท์ สาระสาร	10	100	100		20
63.	นายสุข แสตะขบ	10	100	100		20
64.	นางแก้ว เร็วสูงเนิน	10	100	100		20
65.	นายผัน ศรีอรุณ	10	100	100		20
66.	นายประเลียม เคนจันทัก	10	100	100		20

ตารางที่ 6 แสดงรายชื่อสมาชิกกองทุนหมู่บ้านบุดาสง

ลำดับ ที่	ชื่อ-นามสกุล	เลขที่ สมาชิก	บ้าน เลขที่	โครงการ	จำนวนเงินกู้
1.	นายฉลวย ภูฏเขียว	1	10	ปลูกถั่ว-มันสำปะหลัง	20,000
2.	นายนต์ พูนพรมราช	2	19	ปลูกถั่ว-มันสำปะหลัง	20,000
3.	นางสุพรรณ แนนตะขบ	3	76	เลี้ยงหมู-มันสำปะหลัง	30,000
4.	นางเรือง หมายมลกกลาง	4	94	เลี้ยงไก่	10,000
5.	นางหุ่่น พูนพรมราช	5	17	เลี้ยงวัว	30,000
6.	นางคุ่น ภูฏเขียว	6	35	ปลูกอ้อย	30,000
7.	นางสำเนียง ทองสูงเนิน	7	101	ปลูกมันสำปะหลัง	20,000
8.	นางแก้ว เร็วสูงเนิน	-	71/1	ปลูกมันสำปะหลัง	10,000
9.	นางวินัส ภูฏเขียว	10	79	ปลูกมันสำปะหลัง	20,000
10.	นายอาจ แสตะขบ	11	1	ปลูกผัก	20,000

ลำดับ ที่	ชื่อ-นามสกุล	เลขที่ สมาชิก	บ้าน เลขที่	โครงการ	จำนวนเงินกู้
11.	นางละม่อม ราชาสีทธิ์	12	89	ปลูกผัก	20,000
12.	นางสมชิต เจตนาสรระน้อย	13	88	ปลูกอ้อย-ปลูกผัก	20,000
13.	นายกระสันต์ ศรีคำ	14	16/1	ปลูกมันสำปะหลัง	25,000
14.	นางบัวลอย เผ่าภูเขียว	15	26	ปลูกมันสำปะหลัง	20,000
15.	นายสุเทพ กนก	20	35/1	ปลูกอ้อย	50,000
16.	นางสร้อย แสงสุริยา	26	133	ปลูกอ้อย-เลี้ยงไก่	20,000
17.	นางคำ แพรมมราช	27	61	ปลูกอ้อย	30,000
18.	นายเขียว แพทย์สูงเนิน	50	104	เลี้ยงวัว	30,000
19.	นางติม ทาพิมพ์สำโรง	29	49	ปลูกอ้อย	35,000
20.	นายอรุณ ภู่งูเขียว	31	73	ปลูกถั่วเขียว	10,000
21.	นายนที วันเจดี	33	28	ทำนา	20,000
22.	นายขัน งามจันทร์	42	138	เลี้ยงควาย	20,000
23.	นายจรัส พูนพรมราช	43	18/3	ปลูกอ้อย	20,000
24.	นายวรเดช จวงตะขบ	45	29	เลี้ยงวัว	50,000
25.	นางชวน ภู่งูเขียว	47	36/1	เลี้ยงวัว	20,000
26.	นายวิรัตน์ สาระสาร	48	38	ค้าขาย	20,000
27.	นายเหรียญ พูนพรมราช	51	18	ทำสวน	20,000
28.	นางรำไพ กุสูงเนิน	52	127	ปลูกมัน	20,000
29.	นางแสงเดือน แดจะบก	59	47	ปลูกผัก	20,000
30.	นายบุญเรือง ละมุดตะคุ	-	108	ปลูกอ้อย	20,000
31.	นายตา ละมุดตะคุ	-	107	ปลูกถั่วเขียว	10,000
32.	นายเกษม จีนจันทิก	40	103	ปลูกมัน	20,000
33.	นายสมพร แพรมมราช	-	61/1	ปลูกอ้อย	50,000
34.	นายแดง พูนพรมราช	-	-	เลี้ยงวัว	10,000
35.	นางสอึง ภู่งูเขียว	25	18/1	ปลูกมัน	20,000
36.	นายประเลียร เคนจันทิก	-	3	ปลูกมัน	20,000
37.	นายสุข แดตะขบ	-	118	ปลูกมัน	10,000

ลำดับ ที่	ชื่อ-นามสกุล	เลขที่ สมาชิก	บ้าน เลขที่	โครงการ	จำนวนเงินกู้
38.	นางสุวรรณ กนก	39	39	ปลูกมัน	15,000
39.	ผัน ศรีอรุณ	-	49	เลี้ยงวัว	20,000

ตารางที่ 7 แสดงรายชื่อสมาชิกผู้กู้กองทุนหมู่บ้านนุดาสง

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า พบว่า

- 1) จำนวนเงินที่ได้จากการกู้เงินกองทุน ผู้กู้สามารถนำมาสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว อย่างเห็นได้ชัดเจน โดยวงเงินกู้มีผู้กู้อยู่ในขั้นต่ำสุด 10,000 บาท มี 7 คน และมีผู้กู้สูงสุดจำนวน 50,000 บาท มี 3 คน
- 2) เงินอื่นๆ พบว่าในหมู่บ้านไม่ได้รับเงินบริจาคจากองค์กรภายนอกเลย
- 3) สถานที่วัดตฤคิพ
- 4) กำลังทำงาน
- 5) การขยายกิจการ กิจการของผู้มีส่วนมากเป็นการเกษตร เมื่อผู้กู้ได้เงินทุนแล้ว ก็มีการขยายพื้นที่ไปในเขตหมู่บ้านอื่นอีก โดยการหาเช่าที่ดินของผู้อื่น เพื่อทำและขยายต่อ

2.2.2 ผลการประเมินกระบวนการ พบว่า

- 1) การทำกิจกรรมถวักวิธี ผู้กู้แต่ละรายส่วนใหญ่ผู้กู้เพื่อประกอบอาชีพด้านการเกษตรอื่นได้แก่ ปลูกพืช คือ อ้อย มันสำปะหลัง ทำนา และเลี้ยงสัตว์ คือ ไก่ กระจับปี่ โค สุนัข ผู้กู้สามารถทำการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ได้ โดยอาศัยประสบการณ์ที่เคยทำมาไม่น้อยกว่า 7-10 ปี โดยที่ไม่มีหน่วยงานของราชการเข้าไปในการให้คำแนะนำหรือให้ความรู้เลย ผู้กู้ได้อาศัยการลองผิดลองถูกเป็นประสบการณ์ที่ดีเยี่ยมสำหรับการปูทางไปสู่ความสำเร็จได้ โดยได้ทราบปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง
- 2) การหาตลาดที่ดี อาชีพปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ที่ชาวบ้านกระทำอยู่นั้น มีโรงงานรอรับตลอดเวลา ส่งขายได้เลย แต่ชาวบ้านจะขาดอำนาจต่อรอง นี่คือข้อเสียเปรียบของชาวเกษตรกร เมื่อโรงงานกำหนดราคาเช่นไรก็ต้องเป็นไปตามนั้น

3) การหาวัตถุดิบที่ดี พบว่า การทำการเกษตร ชาวบ้านได้แสวงหาวัตถุดิบที่ดี เพื่อการพัฒนาตลอดเวลา ได้แก่ การหาซื้อพันธ์มันสำปะหลังที่ทนแล้งให้หัวมันคก ดันเล็ก ชาวบ้านได้หามาจากถิ่นอื่น ซึ่งพันธ์นิยมและปลูกมากขณะนี้ คือ พันธ์เกษตรศาสตร์ และ CMR

4) การทำบัญชี พบว่า ยังขาดบุคลากรที่มีความสามารถในด้านการจัดทำบัญชีอยู่

5) การวิเคราะห์ประเมิน

2.2.3 ผลการประเมินผลผลิต พบว่า

- 1) รายได้ที่เงิน
- 2) ผลที่เป็นสิ่งของ
- 3) ผลเป็นชื่อเสียงที่ดี
- 4) ผลเป็นความพอใจ

2.2.4 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการของผู้รู้ ได้พบว่า ผู้รู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการเลี้ยงสัตว์ และปลูกพืชมาก่อนนั้น จะสามารถทำได้ดีกว่าและส่งผลให้ผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน ได้เรียนรู้ตามโดยยึดเอาผู้ที่เคยมีประสบการณ์มาก่อนเป็นครู เพื่อเรียนรู้ด้วยกันต่อไป

2) จากการคุยสัมภาษณ์ ได้พบว่า ผู้มีส่วนใหญ่นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์จริง มีส่วนน้อยที่ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ เนื่องจากเหตุสุดวิสัย เช่น ภูเพื่อทำนา แต่ฝนแล้ง ขาดน้ำทำนาไม่ได้ จึงเปลี่ยนมาเลี้ยงสุกรแทน ฯลฯ

3. ผลการทดลองวิธีการใหม่

ผลการทดลองวิธีการใหม่ ทั้งที่โครงการริเริ่มเอง และมีผู้ให้คำแนะนำ หรือการทำกิจการของผู้รู้ จากผลการดำเนินการแล้วพบว่า ผลการทดลองวิธีการใหม่ แบ่งได้ 2 ระดับ คือ

3.1 ผลการทดลองของหน่วยระบบ A ได้แก่

การจัดทำบัญชีแบบใหม่ จากการที่คณะกรรมการกองทุน หรือผู้เขียนสารนิพนธ์เองได้รับอบรมมาจากหน่วยงานของรัฐปรากฏว่าเป็นแบบฟอร์มและรูปแบบที่สลับซับซ้อน และมีหลายรูปแบบมาก ทำให้ยากแก่การเข้าใจ และเกิดการสับสนจึงได้ปรึกษากัน โดยสร้างแบบฟอร์มการจัดทำบัญชีขึ้นใหม่ เพื่อให้การบันทึกง่ายขึ้น เข้าใจง่ายขึ้น สำหรับชาวบ้านธรรมดา ๆ ที่ไม่เคยรู้จักการทำบัญชีมาก่อน แต่ก็ยังคงยึดหลักของความถูกต้องและตรวจสอบได้

มีการเชื่อมโยงตลาดระหว่างหมู่บ้าน พบว่าในเขตของหมู่บ้านบุตาสง ได้มีกลุ่มพ่อค้าแม่ค้า จัดเป็นตลาดนัดขึ้น โดยให้มีตลาดนัดทุก ๆ วันเสาร์ ตั้งแต่เวลา 14.00-20.00 น. ที่ตลาดนัดก็ให้มีชาวบ้านในหมู่บ้านได้หาสินค้าที่ตนเองมีศักยภาพที่จะผลิตได้ ไปขายในตลาดนัดด้วย และส่งผลให้ตลาดนัดเกิดการขยายตัวเล็กน้อยมีชาวบ้านใกล้เคียงที่อยู่ติดกัน ระยะทางไม่ไกลกัน หาสินค้าที่ตนเองผลิตได้มาจำหน่ายในตลาดนัดด้วย ผลพลอยได้ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลระหว่างชุมชนได้เกิดขึ้น โดยชาวบ้านไม่รู้ตัว

3.2 ผลการทดลองของหน่วยระบบ B พบว่า

การเลี้ยงปลาแบบใหม่ ผู้ที่กู้เงินมาเพื่อประกอบอาชีพต่าง ๆ ได้ประสบกับปัญหาหลักอันดับ 1 คือ ความแห้งแล้ง การเลี้ยงปลาในนาข้าว ในบ่อน้ำจึงไม่ประสบผลเท่าที่ควร จึงได้มีการเลี้ยงปลาแบบใหม่ขึ้น โดยเลี้ยงในบ่อบล็อก วิธีการ คือ ก่อบล็อกขึ้นเป็นรูปสี่เหลี่ยมแล้วแต่จะขอบสี่เหลี่ยมผืนผ้าหรือจัตุรัสก็ได้ เทพื้น โดยใช้ปูนสร้างเป็นพื้นธรรมดา แล้วก่อบล็อกขึ้นรอบเป็นเหลี่ยม ใส่น้ำข้างก่อนประมาณ 1 อาทิตย์ เทน้ำทิ้ง แล้วใช้น้ำชุดใหม่ เพื่อเลี้ยงปลาถูก การเลี้ยงก็เลี้ยงธรรมดา ให้หัวอาหารและหมั่นถ่ายน้ำ

การปลูกตะไคร้แบบใหม่ พบว่า มีผู้รายหนึ่ง ปลูกตะไคร้ในพื้นที่ไร่ การปลูก คือ ไถพรวนดิน แล้วใช้เชือกขึงให้ตึง เพื่อวัดระยะ แล้วใช้ไม้กระแทกตามเชือกเป็นระยะ ๆ เพื่อให้ดินเป็นหลุม สำหรับเอาหัวตะไคร้ใส่ในหลุมแล้วกลบดิน แต่การขึงเชือกทำให้ช้าเสียเวลามากจึงเปลี่ยนมาทดลองปลูกวิธีใหม่ โดยปลูกในนาข้าวแทน วิธีการคือ ไถพรวนดินโดยใช้รถไถเดินตาม แล้วโดยร่องเหมือนร่องปลูกมันสำปะหลัง แล้วใช้ไม้กระแทกหรือจอบขุดก็ได้ วิธีนี้ได้ผล คือ ประหยัดเวลาและแรงงาน ดินในนาเป็นดินเหนียวเล็กน้อยทำให้ตะไคร้งาม

4. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้ในหมู่บ้าน สรุปได้ดังนี้

4.1 อาชีพปลูกพืช ได้แก่

4.1.1 มันสำปะหลัง

- 1) ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ เงินทุน และพันธุ์ของมันสำปะหลังที่เพียงพอ
- 2) กระบวนการที่ดี ได้แก่ ตลาดรองรับเป็นที่แน่นอน
- 3) ผลผลิตที่ดี ได้แก่ ผลผลิตที่เป็นตัวเงิน

4.1.2 อ้อย

- 1) ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ พันธุ์อ้อยจากโรงงานที่เพียงพอ
- 2) กระบวนการที่ดี ได้แก่ ตลาดรองรับแน่นอน

- 3) ผลผลิตที่ดี ได้แก่ ผลเป็นรายได้ตัวเงิน

4.2 อาชีพทำสวน ได้แก่

4.2.1 สวนมะขามหวาน

- 1) ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ เงินทุน และปุ๋ย
- 2) กระบวนการที่ดี ได้แก่ ตลาดกว้าง จำหน่ายได้ทุกที่
ผลผลิตที่ดี ได้แก่ มะขามมีรสหวานคนนิยม

4.2.2 มะม่วง

- 1) ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ เงินทุนเพียงพอ
- 2) กระบวนการที่ดี ได้แก่ การดูแล ศึกษารูปร่างอย่างดี และมีหลายสายพันธุ์
- 3) ผลผลิตที่ดี ได้แก่ ผู้คนนิยมรับประทาน มะม่วงมีรสหวาน ขายได้ตลอดปี

4.3 อาชีพเลี้ยงสัตว์ ได้แก่

4.3.1 ไก่

- 1) ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ พันธุ์ไก่ ทนโรค
- 2) กระบวนการที่ดี ได้แก่ มีการดูแลรักษา ศึกษาคิดวิเคราะห์
- 3) ผลผลิตที่ดี ได้แก่ ไก่อ้วน มีน้ำหนัก ขายได้ราคา

4.3.2 สุกร

- 1) ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ พันธุ์ที่แข็งแรง ทนโรค
- 2) กระบวนการที่ดี ได้แก่ การดูแลบำรุงรักษาให้อาหารอย่างเพียงพอ
- 3) ผลผลิตที่ดี ได้แก่ สุกรมีน้ำหนัก ขายได้ราคา

4.3.3 โค – กระบือ

- 1) ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ ลงทุนน้อยไม่ต้องเสียค่าหัวอาหาร
- 2) กระบวนการที่ดี ได้แก่ เลี้ยงแบบธรรมชาติ ศึกษาคิดวิเคราะห์ให้ เสริมอาหารด้วยหญ้าแห้ง
- 3) ผลผลิตที่ดี ได้แก่ ได้ลูกโค – กระบือ ขายแม่แล้วยังมีลูกให้เลี้ยงต่อ

5. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ผลอื่น ๆ ที่เกิดจากโครงการกองทุนหมู่บ้าน สรุปได้ดังนี้

5.1 ผลที่เกิดจากปัจจัยนำเข้า ได้แก่

- 5.1.1 มีกองทุน 1 ด้านบาทเกิดขึ้น
- 5.1.2 มีคณะกรรมการหมู่บ้าน
- 5.1.3 มีกองทุนสะสม
- 5.1.4 หมู่บ้านเกิดการกระตือรือร้นในเรื่องของการเงิน , อาชีพ

5.2 ผลที่เกิดจากกระบวนการ ได้แก่

- 5.2.1 เกิดการทำกิจการถูกวิธี
- 5.2.2 เกิดกระบวนการเรียนรู้ในเรื่องการพึ่งตนเองและภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 5.2.3 เกิดการพัฒนาเพื่อเพิ่มคุณภาพวัตถุดิบ
- 5.2.4 เกิดการทดลองวิธีใหม่ ๆ ขึ้น
- 5.2.5 การทำบัญชีระบบใหม่
- 5.2.6 เกิดหลักการบริหารขึ้นในระดับชุมชน
- 5.2.7 การหาตลาดที่ดี
- 5.2.8 เกิดแผนชุมชนพึ่งตนเอง แบบชาวบ้าน
- 5.2.9 แนวทางการจัดทำโครงการพัฒนาเศรษฐกิจระดับชุมชน

5.3 ผลที่เกิดจากผลผลิต ได้แก่

- 5.3.1 เกิดอาชีพ
- 5.3.2 เกิดการจ้างงาน สร้างรายได้
- 5.3.3 ผู้นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ส่วนใหญ่
- 5.3.4 ผู้ที่พึงพอใจในการเกิดกองทุน
- 5.3.5 เกิดมีทางเลือกสำหรับผู้ด้อยโอกาสในเรื่องเงินทุน

6. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

ต่อไปนี้เป็นรายการตัวแปรที่จะให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบรรลุวัตถุประสงค์ ของการทำสารนิพนธ์ บรรดาตัวแปรที่ปรากฏในข้อนี้ ส่วนใหญ่ได้มาจากการนำเอาตัวแปรมาแจกแจง และเรียบเรียงใหม่ และยังมีตัวแปรใหม่ ๆ ขางตัวเพื่อขึ้น เพื่อตอบคำถามที่เพิ่มขึ้น พร้อมกันนี้ จึงแสดงลักษณะของค่าตัวแปร เพื่อความสะดวกแก่การเก็บข้อมูล และเขียนสรุปผล

สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ โดยดูได้จาก

6.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พบว่า

6.1.1 การเกิดกองทุน พบว่า เป็นการช่วยเหลือชาวบ้านได้ดี ทำให้ชาวบ้านเกิดความหวังและมีทุนในการสร้างงาน สร้างรายได้ ให้แก่ครอบครัวได้เป็นอย่างดี ดังแสดงในตารางที่ 8

ตัวแปร	ลักษณะค่าตัวแปร
1. การมีกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - มีกองทุนอยู่ก่อนก็กองทุน - มีกองทุนใหม่จากเงิน 1 ล้านบาท - รวมเงิน 1 ล้านบาท สมทบกองทุนใดกองทุนหนึ่ง
2. การเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - มีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน - มีคนที่เกี่ยวข้องขึงกับกองทุนมาให้ความรู้
3. ทักษะคนที่มิต่อกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - มีความต้องการให้เกิดกองทุน - มีการสร้างงาน สร้างรายได้ - มีสวัสดิภาพของสมาชิกกองทุน - ให้โอกาสแก่ผู้คือยโอกาส
4. การมีวัตถุประสงค์ของกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีการพัฒนาอาชีพ - สร้างงาน สร้างรายได้
5. แนวโน้มความเข้มแข็งความอยู่รอดของกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีผู้สนับสนุนให้เกิดกองทุน - มีสมาชิกในชุมชนร่วมมือสมัครเป็นสมาชิกกองทุน - ชุมชนเกิดความสามัคคี ช่วยเหลือกันและกัน - มีการประชุมเป็นนิจ - ผู้นำมีความยุติธรรม คุณธรรม
6. ยอดเงินในปัจจุบันของกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนสมาชิก - จำนวนผู้กู้ - จำนวนเงินออมและเงินสะสม - ยอดเงินคงเหลือของกองทุน

ตารางที่ 8 ตัวแปร และลักษณะค่าตัวแปร ที่ทำให้เกิดกองทุน

6.1.2 ระบบบริหารกองทุน พบว่า เป็นการบริหารโดยอาศัยหลักประชาธิปไตยเป็นหลัก กล่าวคือ อาศัยเสียงข้างมากเป็นหลักในการตัดสินใจ เคารพความคิดเห็นของทุกฝ่าย ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการช่วยกันในการบริหารกองทุน ดังแสดงในตารางที่ 9

ตัวแปร	ลักษณะค่าตัวแปร
1. คณะกรรมการบริหาร	<ul style="list-style-type: none"> - มีคณะกรรมการบริหาร - จำนวนคณะกรรมการ - การคัดเลือกคณะกรรมการ
2. ระเบียบการบริหาร	<ul style="list-style-type: none"> - มีระเบียบบริหาร - ร่วมกันปฏิบัติตามระเบียบ
3. การดำเนินงานของคณะกรรมการ	<ul style="list-style-type: none"> - ประชุมคณะกรรมการ - รับสมัครสมาชิก - จัดทำบัญชี - รับฝากเงิน - ระดมทุน
4. การตัดสินใจเงินกู้	<ul style="list-style-type: none"> - มีระเบียบการกู้และขอทุน - มีระเบียบการคิดดอกเบี้ย - จำนวนผู้กู้
5. การจัดสรรผลประโยชน์	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนยอดกองทุน - จำนวนดอกเบี้ย - จัดสรรอย่างยุติธรรม

ตารางที่ 9 ตัวแปร และลักษณะค่าตัวแปร ของระบบบริหารกองทุน

6.1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง พบว่า ชาวบ้านไม่ได้รับความช่วยเหลือจากทางรัฐหรือองค์กรภายนอกและในเรื่องของความรู้ที่เป็นหลักวิชาการ ชาวบ้านอาศัยการช่วยเหลือแนะนำของชาวอาชีพเดียวกัน และการลองผิดลองถูก ซึ่งเป็นการพึ่งตนเอง โดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังแสดงในตารางที่ 10

ตัวแปร	ลักษณะค่าตัวแปร
1. เข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	- ได้รับความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง - เข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
2. ปฏิบัติในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	- นำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้กับกองทุน - นำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในผู้กู้
3. เข้าใจเรื่องการพึ่งตนเอง	- ได้รับความรู้เรื่องการพึ่งตนเอง - เข้าใจเรื่องการพึ่งตนเอง
4. การปฏิบัติเรื่องการพึ่งตนเอง	- นำหลักการพึ่งตนเองมาใช้กับกองทุน - นำหลักการพึ่งตนเองมาใช้ในการประกอบอาชีพ
5. เข้าใจเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น	- ได้รับความรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น - มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. การปฏิบัติเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น	- ได้นำหลักภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบริหารกองทุน - ได้นำหลักภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการประกอบอาชีพ

ตารางที่ 10 ตัวแปร และลักษณะค่าตัวแปร ของการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง

6.1.4 การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า ชาวบ้านรู้จักการกู้ยืมก็จริง แต่จะไม่กู้กับนายทุนนอกระบบเลย จะกู้เฉพาะกับหน่วยงานของรัฐเท่านั้น ซึ่งมีดอกเบี้ยถูกกว่า ได้แก่ ธนาคารออมสิน ธกส. ซึ่งในขณะนี้ มีการพักชำระหนี้แล้ว ดังแสดงในตารางที่ 11

ตัวแปร	ลักษณะค่าตัวแปร
1. กระตุ้นให้มีภูมิคุ้มกันระดับกองทุนโดยรวม	- ชี้แนะเรื่องกองทุนให้ชาวบ้านเข้าใจว่ากองทุนเป็นของสมาชิกทุกคนไม่ใช่เงินที่รัฐให้ยืม - ให้สมาชิกเข้าใจการดำเนินงานกองทุนว่าต้องช่วยกันรักษาเงินกองทุนด้วยตนเอง ถ้าผู้กู้ไม่ชำระต้องจัดการกันเองให้ได้ มิให้รัฐจัดการให้ - สมาชิกเห็นโอกาสในการใช้กองทุนที่ถูกต้อง
2. ภูมิคุ้มกันระดับกิจการของผู้กู้แต่ละคน	- ผู้กู้ประกอบอาชีพโดยไม่กู้เงินจากแหล่งอื่นที่ดอกเบี้ยแพง - ผู้กู้ประกอบอาชีพโดยใช้หลักการพึ่งตนเอง

ตัวแปร	ลักษณะค่าตัวแปร
	- ผู้ผู้ประกอบการอาชีพ โดยมองการณ์ไกลเรื่องของการบริโภคและการตลาด

ตารางที่ 11 ตัวแปร และลักษณะค่าตัวแปร ของการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ

6.1.5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็ง พบว่า ชาวชนในหมู่บ้านมีความสามัคคีกันอย่างเหนียวแน่น มีการเล่นกีฬา และแข่งขันกันในระดับหมู่บ้านด้วย สิ่งที่น่าภาคภูมิใจที่สุดคือ ไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติดเลย ดังแสดงในตารางที่ 12

ตัวแปร	ลักษณะค่าตัวแปร
1. ศักยภาพเดิมของชุมชนด้านบริบท	- สภาพของดิน น้ำ ป่า ถนน ไฟฟ้า - จำนวนประชากร อาชีพ - ลักษณะการเป็นอยู่ อาศัย
2. ศักยภาพด้านการเงิน	- จำนวนเงินในกองทุน - จำนวนเงินกองทุน
3. ศักยภาพด้านทรัพยากร	- จำนวนและลักษณะประชากร - การประกอบอาชีพ - สภาพดิน น้ำ ป่า เขา
4. ทูทางปัญญา	- วัด โรงเรียน - ภาษา - ภูมิปัญญาท้องถิ่น
5. ความเข้มแข็งการทำกิจการผู้รู้	- อาชีพ

ตารางที่ 12 ตัวแปร และลักษณะค่าตัวแปร ของการมีศักยภาพและความเข้มแข็ง

6.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งมี 2 ด้านคือ

6.2.1 ปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดี พบว่า

- 1) ชาวบ้านทุกคนมีส่วนร่วมและให้ความสนใจในการจัดตั้งกองทุน

- 2) มีผู้นำที่มีความยุติธรรม เอาใจใส่ลูกบ้าน
- 3) ข่าวสารได้รับเป็นระยะต่อเนื่อง
- 4) ชาวบ้านมีความรับผิดชอบต่องเงินที่กู้ยืมมา
- 5) ความพึงพอใจในการตั้งกองทุน

6.2.2 ปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา ได้แก่

- 1) ในชุมชนขาดแหล่งรับข้อมูลข่าวสาร
- 2) สมาชิกมีความรู้น้อย 1.4 – 1.6 เท่านั้น และอ่าน-เขียน ไม่ได้ส่วนมาก
- 3) อาชีพของผู้กู้ไม่ก่อให้เกิดอาชีพใหม่
- 4) ภัยธรรมชาติส่งผลให้อาชีพลดจำนวนลง

6.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้ พบว่า

หมู่บ้านมีองค์กรภายนอกชุมชนที่เชื่อมโยงกับองค์กรภายในชุมชน มีการอบรมเรียนรู้ร่วมกันในเรื่องการผลิตของกลุ่มแม่บ้าน และเรื่องของการประกอบอาชีพ มีการจำหน่ายหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล ซึ่งเชื่อมโยงกับตำบลอื่น ๆ และยังพบว่ามี การเชื่อมโยงของชุมชนระหว่างชุมชนกับชุมชนอีกด้วย

6.4 ความเข้มแข็งของชุมชน มี 2 ข้อ คือ

6.4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

กำหนด พบว่า

- 1) ชุมชนมีความสามัคคีมาก
- 2) สมาชิกชุมชนมีความซื่อสัตย์มาก
- 3) ชุมชนยกย่องคนทำความดีมาก
- 4) มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันมาก
- 5) มีอาชีพสามารถหาเลี้ยงครอบครัวได้มาก
- 6) ครอบครัวมีความอบอุ่นมาก
- 7) มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กรขนาดปานกลาง
- 8) มีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกมาก
- 9) ประชุมเป็นนิจ
- 10) ผู้นำยุติธรรม มีคุณธรรม

6.4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น พบว่า

- 1) ชุมชนมีความสามัคคีมากมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี สมาชิกในชุมชนห่างไกลจากยาเสพติดโดยสิ้นเชิง
- 2) แต่ละครอบครัวอบอุ่นมีการประกอบอาชีพที่เกิดรายได้สามารถเลี้ยงครอบครัวได้ ถึงแม้รายได้นั้นจะเป็นรายได้รายปีก็ตาม เพราะอาชีพส่วนใหญ่เป็นการเกษตร ผลผลิตจึงได้ 1 ปี เพียง 1-2 ครั้งเท่านั้น
- 3) มีการรวมตัวกันตั้งเป็นกลุ่มเพื่อช่วยเหลือสมาชิกในหมู่บ้านบุดาสงมีด้วยกันทั้งหมด 6 กลุ่ม
- 4) มีการประชุมเป็นประจำเพื่อรับทราบข่าวสารจากทางราชการ
- 5) ผู้นำมีความยุติธรรม มีคุณธรรม ช่วยเหลือสมาชิกเป็นอย่างดี
- 6) ชุมชนนับถือผู้อาวุโส มีความรักและเคารพในผู้เฒ่าที่มีอายุมากในหมู่บ้าน ซึ่งขณะนี้เหลือน้อยเต็มที

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษาบริบทของชุมชน และบริบทของกองทุนหมู่บ้านนุดาสง หมู่ที่ 7 ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา จากการศึกษาปรากฏผลที่พอสรุปได้ดังนี้ คือ

1. หมู่บ้านนุดาสง มีประชากรทั้งหมด 394 คน 71 ครอบครัว 82 หลังคาเรือน มีชาย 194 คน หญิง 200 คน พบว่า จำนวนประชากรอยู่ในขนาดที่พอดี ไม่มากและไม่น้อยเกินไป กองทุนหมู่บ้านนุดาสง บรรลุวัตถุประสงค์ได้เกิดจากการร่วมมือร่วมใจของคนในหมู่บ้าน การบริหารงานของคณะกรรมการก็เป็นไปด้วยความโปร่งใส ชัดเจน แต่ยังมีขาดบุคลากรที่มีความชำนาญในด้านการจัดทำเอกสาร และการบัญชีอยู่ทำให้การบริหารติดขัดบ้าง ดังนั้นควรจะมีการจัดอบรมขึ้น พื้นฐานใช้ระบบชาวบ้านในการอบรม คือ ใช้ภาษา วิธีการแบบง่าย ๆ แบบชาวบ้าน เช่น การทำบัญชีควรมีแบบฟอร์มที่เป็นแบบเดียวกันหมด ชาวบ้านธรรมดา ๆ ความรู้น้อย สามารถทำได้ และตรวจสอบได้

2. การบริหารจัดการกองทุนของหมู่บ้านนุดาสง พบว่า คณะกรรมการกองทุนยังรวมตัวกันยาก เพราะแต่ละท่านต่างมีงานของตนเอง ส่งผลให้การดูแลเงินกองทุนห่างเหิน ประกอบกับคณะกรรมการกองทุนหมดกำลังใจทำงาน เนื่องจากไม่มีค่าตอบแทนให้ รายได้น้อยอยู่แล้วต้องมารับภาระออกค่าใช้จ่ายเองในเรื่องของการทำงานกองทุนจึงทำให้ไม่มีใครอยากเป็นคณะกรรมการอีก เมื่อเป็นเช่นนี้วิธีการแก้ไข คือ ให้ประธานกองทุนรู้จักแบ่งงานและมอบหมายงานให้กับกรรมการแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจนและโดยจิตสำนึก กรรมการเองก็ต้องรู้จักรับผิดชอบหน้าที่ของตนเองด้วย

3. เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ขึ้นในชุมชน พบว่า ผู้กู้เมื่อกู้แล้วนำเงินไปทำตามวัตถุประสงค์จริง ผู้กู้ที่ประสบความสำเร็จมาแล้ว จะเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้กู้ที่ล้มเหลว และผู้กู้ที่ล้มเหลวจะเป็นโจทย์ให้แก้ปัญหา อาศัยเป็นบทเรียนในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำอีก ซึ่งเชื่อมโยงไปสู่กระบวนการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง

4. สภาพหนี้ของชาวบ้าน พบว่า คนในชุมชนยังมีสภาพเป็นลูกหนี้ของธนาคารค่อนข้างสูง เกิดภาวะหนี้ลูกโซ่พันตัวเอง ทำให้ขาดเงินหมุนเวียน เพราะผลเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้ ทำให้ไม่สามารถดำรงทุนให้เติบโตได้

5. ในส่วนของผู้กู้ พบว่า ชาวบ้านในหมู่บ้านเป็นเพียงชาวบ้านธรรมดา ความรู้น้อย และฐานะทางการเงินอยู่ในสภาพลู่หนี่ เมื่อได้รับเม็ดเงิน ทำให้เกิดอาการ งง ! ไม่รู้จะนำเงินไปทำกิจกรรมใดดีจึงจะสามารถได้เงินกลับคืน โดยเสี่ยงน้อยที่สุด จึงทำให้เกิดการ ตาม เห็นคนอื่นก็อยากกู้บ้าง เห็นคนอื่นเขาทำแล้วสำเร็จก็อยากทำบ้าง เมื่อศักยภาพของตนเองไม่เพียงพอก็ล้มเหลวกลับเป็นหนี้ซ้ำอีก ดังนั้น จึงน่าจะให้ความรู้ ให้เวลาแก่ชาวบ้านก่อน เพื่อศึกษาค้นหาศักยภาพของตนเองก่อน เพื่อรองรับเม็ดเงินที่จะลงสู่ฐานล่างเหล่านี้ เม็ดเงินจึงจะเกิดผลสูงสุดได้

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. (2545). **ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา**. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. (2545). **ชุดวิชาการวิจัยชุมชน**. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. (2545). **ชุดวิชาสารนิพนธ์**. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. (2544). **คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการ**. นครราชสีมา.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2525). **การประเมินโครงการประชุม : หลักการและการประยุกต์ใช้**. กรุงเทพมหานคร : พีรพัฒนา.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2545). **รวมบทความทางการประเมินโครงการ**. พิมพ์ครั้งที่ 6. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (หน้า 211-234).
- ส่วนประสานงานเครือข่ายประชา-รัฐ. (2544). **รวมพลังประชา-รัฐขับเคลื่อนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง**. กรุงเทพฯ.
- สุวิทย์ คุณกิตติ. (2544). **คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สุวิทย์ คุณกิตติ. (2544). **ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัทสหพัฒนาการพิมพ์ จำกัด.
- สุวิทย์ คุณกิตติ. (2544). **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัทสหพัฒนาการพิมพ์ จำกัด.